51
توحيد
د ماشومانو او تنکيو ځوانانو لپاره
Ketabton.com
ليکوال : ډاکتر عبد العزيز العبد اللطيف
ژباړونکی: محمد بشير مدني
کال: ۱۴۴۷ هـ ق

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحيد

دماشومانو او تنکیو ځو انانو لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحيد

دکـــوچنيانــواو تنکـــيو ځوانانـــولپاره

ليکوال : ډاکتر عبدالعزيز بن محمد العبداللطيف

ژباړونکی : محمد بشير مدنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحید

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحید

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

دژباړونکی سریزه 1
دتوحید په اړه لنډ معلومات: 3
دتوحید په اړه سوال او ځواب) : ۱: (........ 4
دتو حید په اړه لنډ سوال او ځواب) : ۲: (........ 6
دتوحید په اړه لنډ سوال او ځواب) ۳: (........ 8
لومړی اصل اوقاعده: دالله جل جلاله پیژندل: 9
دوهم اصل اوقاعده: ددین پیژندنه: 11
دریم اصل اوقاعده : د پیغمبر صلی الله علیه وسلم پیژندنه: 13
دوهم اصل او قاعده) لرېه تفصیل سره : (د اسلام ددین پیژندل: 15
دریم اصل او قاعده) لرېه تفصیل سره : (زمونږ د پیغمبر صلی الله علیه وسلم پیژندل: 16
دتوحید ډولونه 21
۱.توحید ربوبیت 21
۲.توحید الوهیت: 22
۳.داسماء اوصفاتو توحید: 24
دریښتینوخلکو صفتونه: 24
هغه شیان چې دتوحید سره په ټکر کې دی: 25
په آخرت باندی ایمان لرل 27
۲ -دعملونو په تللو اوشمیرلو ایمان لرل: 28
۳ -جنت او دوزخ: 29
داسلامی عقیدی اودهغی دارزښت په اړه ځوخبری: 30

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحید

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

داسلامی عقیدی اهمیت: 31

په الله جل جلاله باندی ایمان لرل: 33

۲ -دالله جل جلاله په ربوبیت ایمان لرل. 35

یجیر ولایجار علیه: 36

۳ -د الله جل جلاله په الوهیت باندی ایمان لرل: 38

ب – همدارنګه دالله جل جلاله په عبادت باندی ایمان لرل: 38

دالله په الوهیت باندی دایمان لرلو اهمیت: 39

د -د أَنْ لاإِلَهَ إِلااللَّهُ معنی: 40

هـ - د لاإِلَهَ إِلااللَّهُ ارکان : دغه لویه کلمه دوه رکنه لری: 40

و -د لاإِلَهَ إِلااللَّهُ شرطونه: 41

۲ -یقین 41

۳ -قبول والی او منل: 41

۴ -دځان تسلیمیدل 42

۵ -صدق: 42

۶ -اخلاص 43

ز -دعبادت معنی: 43

د.د» لا إله إلا الله «معنی: 44

هـ.د» لا إله إلا الله «ارکان: 45

لومړی رکن» :لا إله» 45

دوهم رکن» :إلا الله» 45

و.د» لا إله إلا الله «شرطونه: 46

(c) ketabton.com: The Digital Library

١. د لا إله إلا الله پر معنی پوهېدل: 46
٢. یقین: 46
٣. منل) قبولول: (47
۴. تسلیمېدل: 47
۵. صدق) رښتینولي: (47
۶. اخلاص: 48
٧. مینه: 48
ز. د عبادت معنی: 49
ح. الله تعالی مخلوقات د عبادت لپاره پیدا کړي دي: 49
ط. د عبادت ارکان: 50
ی – توحید د عبادت د قبلېدو سبب دی: 50
د عبادت د قبلېدو دوه شرطونه دي: 51
ک – شرک: 51
شرک په دوه ډوله دي: 52
۴– د الله په اسماء او صفاتو ایمان: 54
ب - د الله د نومونو او صفتونو پر ایمان پایلې: 55
دایمان آثار: 55
په فرښتو ایمان لرل: 57
-د فرښتو په اړه ایمان څلور برخې لري: 57
ب – د فرښتو صفات: 57
ج – د فرښتو ډولونه او دندې: 57

(c) ketabton.com: The Digital Library

د -په فرښتو دایمان اثرات: 58
ایمان په آسماني کتابونو: 59
الف – ایمان په کتابونو معنا: 59
ب -د قرأن کریم کریم ځانګړتیاوې: 60
ج - د قرأن کریم کریم په وراندې زمور دنده: 61
په پیغمبرانو ایمان لرل: 64
الف – د خلکو د رسالت اړتیا) : رسالت د انسانانو د لارښوونې وسیله ده: (64
ب – پر پیغمبرانو د ایمان معنی: 65
ج – د نبي او رسول تعریف 67
د – د پیغمبرانو ځانګړتیاوې او نښې: 67
هـ. د پیغمبرانو د رالیږلو حکمت: 69
پر محمدﷺ ،) د الله پر نبي او رسول (ایمان: 71
ز – د محمدي رسالت ځانګړنې: 73
ح – پر پیغمبرانو د ایمان اغېزې: 75
۵ :په قیامت ایمان لرل: 76
د قیامت لویې نښې: 81
هـ - بعثت) د مړو ژوندی کیدل(83
و-دحساب ورځاو د اعمالو وړاندې کیدل: 87
ز -په پل صراط او د اعمالو په تللو ایمان لرل: 92
ح – په جنت او دوزخ ایمان لرل: 94
الف - په قضا او قدر ایمان لرل: 96

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب – په قضاء او قدر د ایمان درجې: 97
ج. د قضاء او قدر څخه ناوره ګټه اخیستل: 100
د – په قضاء او قدر دایمان اغیزې: 102
خاتمه 10

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحيد

دماشومانو او تنکيو ځوانانو لپاره

دژباړونکی سریزه

الحمد لله وحده والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه و بعده!

-دا کتاب د توحید او اسلامي عقیدې په اړه یو بشپړ او پراخ لارښود دی، چې په ځانګړې ډول د ماشومانو، تنکیو ځوانانو او هغو کسانو لپاره ترتیب شوی چې غواړي د اسلام اساسي باورونه په ساده، روښانه او عملي ډول زده کړي .موخه یې دا ده چې لوستونکي د دین اصولو ته ژوره پوهه پیدا کړي، او د خپل ژوند په هر اړخ کې د اسلامي لارښوونو په رڼا کې عمل وکړي.

-ددغه کتاب په پښتو ژبه د ژباړې اصلي لامل دا و چې موږ یو خصوصي دارالحفاظ د حضرت أسماء بنت أبی بکر الصدیق رضی الله عنها په نوم درلود، او ټول زده کوونکي یې نجونې وې .د قرآن کریم د حفظ ترڅنګ، موږ غوښتل چې نجونو ته د اسلامي ابتدايي کتابونو زده کړه هم په اسان او مفهوم لرونکي ډول ورکړل شي .کله چې ما دا کتاب ولید، ډېر خوښ شوم او د ژباړې هڅه مې وکړه، ترڅو زموږ د دارالحفاظ زده کوونکي یې د درسي کتاب په توګه وکاروي او نجونې د الله جل جلاله په توحید پوهې شي او دغه ګټور علم خپلو کورونو ته هم انتقال کړي.

-دا کتاب په اصل کې د شیخ عبد العزیز بن محمد العبد اللطیف له خوا لیکل شوی، چې د مدینې منورې اسلامي پوهنتون د حدیثو په پوهنځي کې د جرح او تعدیل استاد دی .وروسته، د دې کتاب فارسي ژباړه د شیخ اسحق دبیري لخوا ترسره شوې ده، چې له هغې څخه مو ډېره استفاده وکړه.

-په دې کتاب کې د توحید بنسټیز اصول، د الله جل جلاله پېژندنه، د پیغمبرانو پېژندنه، د عبادت حقیقت او د اسلامي عقیدې اړوند نور مهم موضوعات په تفصیل سره تشریح شوي دي .لوستونکي به پوه شي چې ولې عبادت یوازې د الله لپاره فرض دی، د شرک خطرونه څه دي، او د ایمان عملي اړخونه څنګه د یوه مسلمان ژوند ته لارښوونه کوي.

-کتاب هڅه کوي چې د اسلامي عقیدې اړوند موضوعات په ساده ژبه وړاندې کړي، څو ماشومان او ځوانان وکولی شي مفاهیم په اسانه درک کړي .د ایمان په اساسي برخو کې لاندې موضوعات شامل دي:

- ایمان پر الله جل جلاله او د هغه ربوبیت، الوهیت، او صفاتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ايمان پر ، فرښتو ، او آسماني کتابونو.
- ايمان پر پيغمبرانو، د هغوی رسالت او لارښوونې.
- ايمان پر قيامت، د اعمالو حساب، جنت او دوزخ.
- ايمان پر قضا او قدر، او د دې عقيدې پر عملي اثراتو.

-هره برخه د مثالونو، سوالونو او ځوابونو، او تشريحي توضيحاتو له لارې وړاندې شوې، څو لوستونکي د دين مفاهيم په عملي او ساده ډول زده کړي .دا لارښود نه يوازې د معلوماتو رسولو لپاره دی، بلکې د لوستونکي د اخلاقي او روحاني تربيت لپاره هم ترتيب شوی، څو د ديني پوهې سره د زړه پاکوالی، صبر، توکل، صداقت، او اخلاص روزنه هم حاصله کړي.

-په دې کتاب کې د هر اصل او قاعدې په اړه هڅه شوې چې لوستونکي ته ښکاره شي چې څنګه دغه اصول د ورځني ژوند په چارو کې عملي کېږي، او څنګه دوی د الله جل جلاله رضا ترلاسه کولای شي .له همدې امله، دا کتاب د يوه لارښود په توګه د ديني زده کړې او عملي ژوند ترمنځ پُل جوړوي، څو مسلمانان د خپلو اعمالو، باورونو، او اخلاقي پريکړو په رڼا کې د دين د اصلي هدفونو سره سم ژوند وکړي.

په درنښت

محمد بشير مدني

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحيد

دماشومانو او تنکيو ځوانانو لپاره

دتوحيد په اړه لنډ معلومات :

لاَإِلَهَ إِلاٌاِللهُ

ژباړه : پرته له الله جل جلاله څخه هيڅوک دعبادت او بندګۍ وړ نه دی.

مُحَمٌدُ رَسُوْلُ اللهِ

محمد صلی الله عليه وسلم دالله جل جلاله رسول دی.

رَبِّی اللهُ

زما معبود الله جل جلاله دی

أنا أعْبُدُ رَبِّی

زه دالله جل جلاله عبادت کوم

أنا أحِبُ رَبِّی

زه الله جل جلاله خوښوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحید

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

دتوحید په اړه سوال او ځواب) : ۱ : (

س ۱ :ستا معبود څوک دی ؟

ج : زما معبود الله جل جلاله دی.

س ۲ : ته چا پیدا کړی ئی؟

ج : زه او ټول خلک الله جل جلاله پیداکړی دی.

س ۳ : شپه ، ورځ ، لمراوسپوږمی چا پیدا کړی دی ؟

ج : الله جل جلاله شپه ، ورځ ، لمر او سپوږمی پیداکړی دی.

س ۴ : چاهغه زمکه چی موږپری ګرځو پیداکړی ده ؟

ج : هغه زمکه چی موږپری ګرځو الله جل جلاله پیداکړی ده.

س ۵ : چا رودونه پیداکړی او روان کړی ئی دی ؟

ج : الله جل جلاله رودونه پیداکړی اوروان کړی ئی دی .

س ۶ : داسمان څخه څوک باران را وروی ؟

ج : داسمان څخه الله جل جلاله باران را وروی.

س ۷ : چا ونی پیداکړی او میوی ئی تری را ایستلی دی ؟

ج : الله جل جلاله ونی پیداکړی او میوی ئی تری را ایستلی دی .

۞۞۞۞

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحید

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

د ځینو مسائلو محاوره :

-أنا أعْبُدُاللهَ

زه دالله جل جلاله عبادت کوم

-أنا أحِبُ اللهَ

زه الله جل جلاله دوست ګڼم او خوښوم ئی

-ألله خَلَقَ النّاسَ لِعِبَادَتِهِ وَطَاعَتِه ِ

الله جل جلاله دخپل عبادت اوطاعت لپاره پیداکړی دی.

-عِبادتُه وطَاعتُه واجِبَة ٌعَلى جَمِيْعَ النَّاسِ

دالله جل جلاله عبادت او طاعت په ټولو خلکو واجب دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحید

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

دتو حید په اړه لنډ سوال او ځواب) ۲ : (

س ۱ : ستا د دین نوم څه دی ؟

ج ۱ :زما ددین نوم اسلام دی.

س ۲ : اسلام څه ته وائی ؟

ج ۲ : یواځی دالله جل جلاله عبادت او دالله جل جلاله د فرمانونو منل او دهغه څه نه چی موږیی منع کړی یو ځان ساتل دی.

س ۳ :داسلام اساس او بنسټ څه شی دی ؟

ج ۳ :داسلام اساس دادی چی له الله جل جلاله څخه پرته هیڅوک دعبادت او بندګی نه دی او محمد صلی الله علیه وسلم دالله جل جلاله رسول دی

س ۴ : کله چی آذان واورو ولی ټول دلمانځه لپاره پورته کیږو ؟

ج ۴ : ځکه چی لمونځ داسلام دوهم رکن دی ، انسان پرته دلمانځه اداء کولوڅخه مسلمان نه شمیرل کیږی.

س ۵ : هغه پیغمبرچی الله جل جلاله موږته رالیږلی دی څوک دی ؟

ج ۵ : هغه پیغمبر چی الله جل جلاله موږته رالیږلی دی محمد صلی الله علیه وسلم دی.

س ۶ : ولی الله جل جلاله محمد صلی الله علیه وسلم ټولو انسانانوته رالیږلی دی ؟

ج ۶ : الله جل جلاله محمد صلی الله علیه وسلم ځکه ټولو انسانانوته رالیږلی دی چی دالله جل جلاله دین ورزده کړی.

س ۷ : محمد صلی الله علیه وسلم څه شی ته رابولی ؟

ج ۷ :محمد صلی الله علیه وسلم خلک دالله جل جلاله توحید) یووالی (او دغیرالله دعبادت پریښودلوته رابولی.

۞۞۞۞

(c) ketabton.com: The Digital Library

دتوحيد په اړه لنډ سوال او ځواب) ۳ : (

رَضِيْتُ بِاللهِ رَبّاً وَبِالإسْلامِ دِيْناً وَبِمُحَمَّدٍ صَلَى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلّمْ رَسُوْلاًوَنَبِيّا ً.

دالله جل جلاله په ربوبيت داسلام په دين اودمحمدصلی الله عليه وسلم په پيغمبری راضی اوخوشحاله يم.

لازم دی چی داسلام دری اصول او قاعدی وپيژنو :

۱.دالله جل جلاله پيژندل.

۲.داسلام پيژندل.

۳.د محمدرسول الله صلی الله عليه وسلم پيژندل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحید

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

لومړی اصل اوقاعده: دالله جل جلاله پېژندل:

۱.زمامعبود الله جل جلاله دی چې دټولوشیانو پیداکوونکی ، څښتن او تدبیر کوونکی دی لکه چې فرمائی :

"اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ "

یعنی : الله جل جلاله دټولو شیانوپیداکوونکی دی.

۲.خپل معبود په دلایلو، نښانواودهغه په مخلوقاتوسره پېژنم لکه چې فرمائی « : وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ . »

یعنی : دالله جل جلاله دنښانوڅخه دشپې ورځې ، لمر او سپوږمی پیداکول دی.

۳.یواځې الله جل جلاله دعبادت ښه اوغوره معبود دی ، یو دی هیڅ شریک اوساری نلری لکه چې فرمائی :

« يا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ »

ژباړه : ای خلکو د الله) جل جلاله (عبادت وکړی چې تاسی او د مخکینیو خلکو پیداکونکی دی ښایي چې د الله جل جلاله څخه وویرېږی او پرهیزګار شی.

س : الله) جل جلاله (ته ولې پیدا کړی یی ؟

ج : زه یی ځکه پیدا کړی یم چې د هغه عبادت وکړم لکه چې فرمایي :

»وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ .

ژباړه : ما پیریان او انسانان ندی پیدا کړی مګر ددی لپاره چې زما عبادت وکړی.

س : د هغه عبادت څه شی دی ؟

ج : د الله جل جلاله عبادت د هغه یو ګڼل او د اوامرو اطاعت یی دی.

س : لاَاِلَہَ اِلاَاِللّٰہُ څه معنی لری ؟

ج : یعنی د یو الله جل جلاله څخه پرته بل معبود بر حق نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم اصل اوقاعده: ددين پيژندنه:

١ :اسلام : دالله جل جلا له يوکښل داوامرويې اطاعت او د نواهي څخه يې ځان ساتلوته و ايې لکه چې فرمايې :وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لله وَهُوَ مُحْسِنٌ .

ژباړه : کوم يودين بهتراوغوره که هغه څه نه دی چی خلک دالله جل جلاله حکم ته ځان تسليم کړی اودالله جل جلاله د فرمان څخه ښکه راشی اوخم نيک کاروی تفسير دوکتل شی.

٢ :اسلام هغه دين دی چی الله جل جلاله دټولوخلکولپاره خوښ کړی اوپری راضی دی لکه چی فرمايې : وَرَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلاَمَ دِينًا .

ژباړه : بهترين قانون اسلام دی چی تاسوته می خوښ کړی دی .

٣ : داسلام دخير . ښيګڼې . نيکبختی . اوخوشحالی دين دی :لکه چی الله جل جلاله فرمايې:

بَلَى مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِندَ رَبِّهِ وَلاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ .

ژباړه : بلکی دغيرله دوی هم داخليږی (هرڅوک چی وسپاری ځان خپل الله جل جلاله ته حال داچی دی نيکوکاروی ، نودی د لره اجر دده په نزد درب دده (او نه به وی هيڅ) قسم (ويره په دوی باندی او نه به دوی) هيچيری (خفه کيږی) دجزا په وخت کی .)

س : اسلام څو ارکان لری او کوم دی؟

ج :داسلام ارکان پنځه دی چی په لاندی ډول بيانيږی:

١ : پدی سره ګواهي ورکول چی معبود برحق يواځې يو الله جل جلاله دی اومحمد صلی الله عليه وسلم د الله رسول دی.

٢ : دلمانځه اداء کول.

٣ : دزکات ورکول.

:۴ درمضان د مبارکی مياشتې روژه نيول.

۵ : دالله جل جلاله د کعبی حج کول چی طاقت ولری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحید

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

دریم اصل اوقاعده : د پیغمبر صلی الله علیه وسلم پیژندنه:

۱ :زموږ پیغمبر محمد بن عبدالله صلی الله علیه وسلم دی.

۲ : الله جل جلاله محمد صلی الله علیه وسلم ټولوخلکو ته رالیږلی ترڅو داسلام مبارک دین وروښئ.

۳ : دپیغمبر صلی الله علیه وسلم اطاعت په موږ واجب دی لکه چی فرمایی : وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا .

ژباړه : او هغه څه چی درکړی دی تاسی ته رسول) دالله (نو و ایخلی وینیسی قبول یی کړی او هغه څه چی منع کوی) رسول الله (تاسی له هغه څخه نو بیرته شی تری) مه یی خواری. (

زموږ دعقیدی اصول دری شیان دی:

دالله جل جلاله دین او پیغمبر صلی الله علیه وسلم پیژندل.

لومړی اصل او قاعده) لرپه تفصیل سره (د الله جل جلاله پیژندل :

۱ : زموږ الله جل جلاله د ځمکی او اسمانونوپیداکونکی دی . لکه چی فرمایی » : إِنَّ رَبَّكُمُ اللّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ .

ژباړه : ستاسی الله جل جلاله هغه ذات دی چی اسمانونه او ځمکی یی پیداکړی.

۲ : الله جل جلاله انسان پیداکړ او ښه شکل یی ورته ورکړ لکه چی فرمایی » : لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ .

ژباړه : چی خامخا په تحقیق پیداکړی دی موږ انسان په ډیر ښه اعتدال سره.

۳ : الله جل جلاله د ټولو شیانو مدبراوتدبیر کونکی دی . لکه چی فرمایی » : يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ .

ژباړه : تدبیر کوی) اونازلوی (امر کار له آسمان ځمکی ته) ترورځ دقیامت پوری. (

۴ : الله جل جلاله پیریان او انسانان د خپل عبادت لپاره پیداکړی لکه چی فرمایی » : وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

ژباړه : او ندی پیداکړی ما پیریان او انسانان مګر لپاره ددی چی عبادت وکړی دوی ځما.

۵ : الله جل جلاله موږ ته امر کړی چی په طاغوت باندی کافر شو او په الله جل جلاله باندی ایمان راوړو.

لکه چی فرمایی » : فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىَ .

ژباړه : نو هر څوک چی کافر(منکر (شوله عبادت دشیطان اوبتانو او ایمان یی راوړ) یقین یی وکړ (په) وحدانیت (د الله باندی نو په تحقیق سره یی ټینګه نیولی ده کړی کلکه:

۶ : الْعُرْوَةِ الْوُثْقَىَ د لااله الاالله یوه محکمه اونه شلید ونکی رسی ده یعنی د یوه الله جل جلاله څخه پرته هیڅ معبود بر حق نشته .

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحید

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

دوهم اصل او قاعده) لږپه تفصیل سره : (د اسلام ددین پېژندل :

۱ : اسلام زموږ دین دی . الله جل جلاله دهیچا څخه بل دین نه قبلوی لکه چی فرمایي « : وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الإِسْلاَمِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ .

ژباړه : او هر څوک چی غواړی غیر له اسلامه) چی توحید او دالله احکامو ته.انقیاد وی (بل دین نو له سره به ونه منل شی له ده نه .

۲ : داسلام ددین مرتبی دری شیان دی : اسلام ، ایمان ، احسان

۳ : اسلام : الله جل جلاله ته په یوازی تسلیمیدل ، اواطاعت ته یی غاړه ایښودل دشرک او دهغه اړوند څیزونو څخه ځان لری کیدل.

۴ : ایمان : په الله جل جلاله ، ملائکو ، اسمانی کتابونو ، پیغمبرانو دآخرت په ورځ ، قضا اوقدر، خیر او شر باندی باور او یقین لرل.

۵ : احسان : د الله جل جلاله په د ډول عبادت کول چی ته یی وینی ، او که ته الله جل جلاله نه وینی نو یقین وکړه چی الله جل جلاله تا وینی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحید

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

دریم اصل او قاعده) لړپه تفصیل سره : (زموږ د پیغمبر صلی الله علیه وسلم پیژندل :

۱ :هغه محمد بن عبدالله بن عبد المطلب الهاشمی القرشی بهترین د پیغمبرانو او آخرنی دنبیانو دی .

۲ : زموږ پیغمبر صلی لله علیه وسلم موږ ته دغه دین را ورساوه ، موږ ته یی د هر نیک کار د کولو او د هر بد کار څخه د ځان ساتلو امر وکړ.

۳ : د پیغمبر صلی الله علیه وسلم پیروی او د هغه متابعت پر موږ واجب دی الله جل جلاله فر مایی :

»لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ .

ژباړه : خامخا دی په تحقیق دی تاسی ته) ای ویریدونکو (په) کار (د رسول الله کې اقتداء غوره نیکه .

۴ :دپیغمبر صلی الله علیه وسلم سره مینه باید د پلرونو ، مورانو او ټولو خلکو باندی وړاندی اوچته وی لکه چی رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی » : لايُؤمِنُ أحَدُكُم حَتَّى أكُونَ أحَبَّ إلَيهِ مِن وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أجمَعِين .

ژباړه : دیو ستاسی څخه مو ایمان نه پوره کیږی تر هغه چی زه ورته دپلار زوی اوټولو خلکو څخه ورته ګران نه وم.

نو د پیغمبر صلی الله علیه وسلم سره مینه په حقیقت کې دهغه صلی الله علیه وسلم پیروی او دټولو فرمانونو عملی کول دی .

أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ / پردی ګواهی ورکوم چی پرته د الله جل جلاله څخه بل الله نشته ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ / او ګواهی ورکوم چی محمد صلی الله علیه وسلم د الله رسول دی .

۱ : پرته له الله جل جلاله څخه هیڅوک دعبادت او بندګی وړ نه دی.

۲ : عبادت : عبادت هغه ټولو نیکو کارونو او ویناوو ته ویل کیږی چی الله جل جلاله یی دوست ګنی اوورته خوښ وی.

۳ : عبادت ډیر ډولونه لری چی ځینی یی په لاندی ډول دی :

دعا ، دالله جل جلاله څخه ویره ، په الله جل جلاله توکل ، لمونځ ، ذکر ، د مور اوپلار خدمت کول........

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحيد

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

ددعا دلیل : الله جل جلاله فرمایی » : وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ .

ژباړه : اوفرمایی رب ستاسی) ای بندګانو زما (تاسی و بولی ما چی قبلوم تاسی ته) دعا ستاسی (بیشکه هغه کسان چی تکبر) سرکشی (کوی له عبادت څخه زما زرده چی ننه به وځی دوی په دوزخ کی پدی حال کی چی خوار او سپک به وی. .

د الله جل جلاله څخه د ویری دلیل : الله جل جلاله فرمایی : فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ .

ژباړه : پس که چیری مؤمنان وی نو دهغوی) شیطانانو (څخه مه ویریږی بلکی زما څخه وویریږی .

.د توکل دلیل : الله جل جلاله فرمائی : قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ غَالِبُونَ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ .

ژباړه : وویل دوه سړیو ، له هغوکسانونه ، چې ډاریدل ، لورینه کړي وه الله پاک پرهغوی دواړو ننوزی تاسی ، پرهغوی ، پردروازه ، نوکله چې ، ننوتی تاسی پردروازه ، نوبیشکه تاسې پرلاسي یی ، اوخاص پرالله ، نو توکل وکړی ، که یاست تاسې مؤمنان .

یعني : له ډاریدونکی قوم څخه دوه هغو کسانو چې الله پری لورینه کړې وه وویل تاسې پری ددروازی له لوری ورننوزی ، او چې پردروازه ورننوتی نو تاسې پرلاسي یی ، او په الله توکل وکړی که تاسې مؤمنان یاست .

.دلمانځه دلیل : مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَ اتَّقُوهُ وَ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ .

یعنی : رجوع کوونکي ، خاص په لوردهغه ، نو وډارشی تاسي له هغه ، او ودروی تاسي ، لمونځونه ، او مه کیږی تاسي ، له مشرکانو.

یعني : په ځانګړی توګه الله ته ورمات او له هغه نه وډارشی ،لمونځ ودروی ، اوله مشرکانو څخه مه کیږی

.دذکر دلیل : يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا .

ژباړه : ای هغو کسانو چی ایمان مو راوړی یادکړی ، الله ،په ډیرو یادولوسره .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعني : ای مؤمنانو الله ډیر یادکړی.

.دمور او پلار داطاعت دلیل : وَ وَصَّیْنَا الْإِنْسانَ بِوالِدَیْه إِحْساناً .

ژباړه : اوحکم کړی موږ، انسان ته ، چی د مور او پلار سره نیکي وکړي.

یعني : موږ انسان ته امر کړی دی چی له مور او پلار سره ښیګڼه او نیکی وکړي .

۴.ټول عبادتونه یواځی دالله جل جلاله لپاره ترسره نوکه څوک کوم کار دغیرالله لپاره وکړی کافرکیږی لکه چی الله جل جلاله فرمائی : وَمَن يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِندَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ .

ژباړه : اوهرڅوک ، چی بولی ، سره له الله ، معبود بل ، نشته دلیل ، لپاره دبلونکی ، په هغه ، نوبې شکه حساب دهغه په نزد د رب دهغه دی ، بې نه مومی بری ، کافران.

یعني : او څوک چې دالله ترڅنګ بل خدای چې هیڅ دلیل هم پری نلری را وبولی نو حساب یې له رب سره دی ، او داخبره پخه ده چې کافران بریمن کیدای نشي.

۵.الله جل جلاله پیریان او انسان ددی لپاره پیداکړی دی چی یواځی دهمده عبادت وکړی لکه چی فرمائی : وَمَاخَلَقْتُ الْجِنّ وَالاِنْسَ اِلّالِیَعْبُدُوْنَ .

ژباړه : اونه دي پیداکړي ما، پیریان ، او انسانان مګر، لپاره ددې چی عبادت وکړي زما.

یعني : اوماپیریان او انسانان له دې پرته دبل هیڅ شي لپاره نه دي پیداکړي چې هغوی به زما عبادت او بندګي کوی .

۶.څوک چی یواځی دالله جل جلاله عبادت وکړی لویی نیکبختی ، خوشحالی او ښه ژوند ترلاسه کولای شی لکه چی فرمائی : مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ...

ژباړه : هرچاچې وکړ، نیک کار ، له نارینه یاښځینه ، او هغه مؤمن وي ، نوژوندون به ورکړو هغه ته ، ژوند پاک ، او جز ابه ورکړو هغوی ته اجر دهغوی ، په ډیر ښه ، هغه چې وو هغوی کولوبه یې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني : هرنارينه او ښځينه مؤمن چې نيک کارونه وکړي نو موږبه پاک ژوند وربه برخه ، او په آخرت کی ددوی دنيکو کړنو بدل ، هرومرو ورکوو .

۱.د أن محمد رسول الله دشهادت دکليمی معنی :

دهغه مبارک تصديق او باور دهغه څه په اړه چی موږ ته ئی خبرراکړی اود هغه مبارک اطاعت په هغه څه کی چی موږته ئی امر کړی ، او ځان ساتل دهغه څه نه چی موږئی منع کړی يو ، اوهغه داچی دالله جل جلاله عبادت اوبندګی په داسی ډول وشی چی دشريعت مطابق وی .

۲.زموږدپيغمبرصلی الله عليه وسلم نوم : محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب الهاشمی دی چی دعربوپه منځ کی بهترين نسب دی .

۳.الله جل جلاله محمد صلی الله عليه وسلم ټولوخلکوته رالیږلی دی اواطاعت يې پرټولو واجب دی . لکه چې فرمايي : قُلْ يا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعاً .

ژباړه : وو ايه ، ای خلکو، بې شکه زه ، استازی يم دالله ، په لور ستاسي ټولو .

يعني : ای محمده ! وو ايه چې ای خلکو !زه تاسو ټولو ته دهغه الله له لوري راليږل شوی يم .

۴.پيغمبرصلی الله عليه وسلم لومړی په مکه مکرمه کی ژوندکاوه خلک يې توحيد او دالله جل جلاله يووالی ته رابلل بيايې مدينې منورې ته هجرت وکړاوهلته يې داسلام دمبارک دين نور احکام لکه زکات ، روژه ، جهاد او داسې نوروپه سرته رسولو امر وکړاوبيا په مدينه منوره کی د۶۳ کالوپه عمروفات شو.

۵.هرڅوک چې دپيغمبرصلی الله عليه وسلم داوامرومخالفت وکړي دسخت عذاب مستحق ګرځيالله جل جلاله فرمائی : فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ .

ژباړه : نوبايد وډار شي ، هغه کسان ، چې مخالفت کوي ، له حکم درسول نه چې وبه رسيږي هغوی ته ، فتنه ، ازميښت ، ياوبه رسيږي هغوی ته ، عذاب ، درد ناک .

يعني : دپيغمبر له حکم نه سر غړوونکي بايد وډار شي هسې نه چې په کومه کې اخته او ياورته دردناک عذاب ورسيږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶.څوک چې دپيغمبرصلی الله عليه وسلم اطاعت کوي پوره نيکبختی او لويه کاميابي يي په برخه کيږي لکه چې فرمايي : وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ .

ژباړه : اواطاعت وکړی تاسې ،دالله اودرسول ، ترڅو په تاسې رحم وکړای شي .

يعني : اودالله اورسول اطاعت وکړی کيدای شي چې رحم درباندې وشي .

اوهمدارنګه الله جل جلاله په بل ځای کی فرمائی : وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا .

ژباړه : اوکه اطاعت وکړې دهغه ، نوليار به ومومئ.

يعني : اوکه تاسې دهغه اطاعت وکړئ نوسمه لياره به ومومئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دتوحید ډولونه

دتوحید تعریف : الله جل جلاله په الوهیت ، ربوبیت ، او دټولو اسماؤ صفاتوسره یو بللوته توحیدو ائی

دتوحید ډولونه : توحید ربوبیت ، توحید الوهیت ، توحید اسماء وصفات.

۱.توحید ربوبیت : الله جل جلاله په خپلو افعالو کې یو ګڼلوته توحید ربوبیت و ائی . یعنی : پدی باندی عقیده اوباورلرل چی ټول شیان لکه : پیداکول ، روزی ورکول ، دکارونوبر ابرول ، ژوندی کول ، مړه کول ، چی داټول دالله جل جلاله له لوری دی ، چی هیڅ یو پیداکوونکی پرته له الله جل جلاله څخه وجودنلری لکه چی فرمائی : اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ .

ژباړه : الله پیداکوونکی دهر شي دی.

- پرته له الله جل جلاله څوک روزی ورکوونکی نشته لکه چی فرمائی : وَمَا مِن دَآبَّةٍ فِي الأَرْضِ إِلاَّ عَلَى اللّهِ رِزْقُهَا .

ژباړه : اونشته ، خوځنده ، په زمکه کې ، مګر ، پرالله دی ، رزق دهغه.

یعني : په زمکه کې چې څومره خوځنده دي دهغوی ټولو روزی پر الله ده .

هیڅ ژوندی کول او مړه کول پرته له الله جل جلاله څخه بل څوک نشی کولای لکه چی فرمائی : هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ .

ژباړه : هغه ژوندي کول کوي ، اومړه کول کوي ، اوخاص په لور دهغه ، ورګرځول کیږی تاسي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحيد

دماشومانو او تنکيو ځوانانو لپاره

دقريشوکفارو دپيغمبرصلی الله عليه وسلم په زمانه کی په دغه توحيد اعتراف کولو مګر دوی دغه اعتراف داسلام په مبارک دين مشرف نکړل لکه چی فرمائی : وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ .

ژباړه : او قسم دی که پوښتنه وکړی له هغوی ، چا، پيداکړي دي ، اسمانونه اوزمکه ، خامخا وبه وايي هغوی ، الله ، وو ايه ، ټوله ثنا ، يو الله ته ده ، بلکې ، ډير دهغوی ، نه پوهيږي .

يعني : اوقسم دی که ته له هغوی پوښتنه وکړې چې اسمانونه او زمکه چا پيداکړي دي ، خامخا به وو ايي چې الله ، ای محمده ! وو ايه ، ټولې ستاينې يو الله ته دي ، خو دهغوی ډير خلک نه پوهيږي .

۲.توحيد الوهيت : هغه توحيد ته ويل کيږی چی بندګان په هغوټولو افعالواواعمالوکی چی الله جل جلاله پری امرکړی دی يعنی دبندګانوټول اعمال اوعبادات چی ترسره کوی يی ديو الله جل جلاله لپاره ئی وګرځوی هغه ذات چی مثل او شريک نلری لکه : دعاء ، ويره ، توکل ، مرسته غوښتل او داسی نور.

ـ صرف يواځی الله جل جلاله ته غږ کوو لکه چی فرمائی : وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ . سوره غافر ﴿۶۰﴾

ژباړه : او وفرمائي رب ستاسې) ای بندګانو زما (تاسې و بولئ ماچې قبلوم تاسې ته) دعاء ستاسې . (

ـ صرف دالله جل جلاله څخه بايد وويريږو لکه چی فرمائی : فَلاَ تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ .

ژباړه : نو مه ويريږی تاسې له کفارو ! او و ويريږی زما) داحکامو له ترک (که يئ تاسې مومنان) په حق سره . (

ـ يواځی به په الله جل جلاله توکل کوو لکه چی فرمائی : وَعَلَى اللهِ فَتَوَكَّلُواْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ .

ژباړه : اوخاص پر الله توکل وکړئ تاسی ! که يئ تاسې مؤ منان) باور لرونکي په وعده دالله . (

ـ يواځی به دالله جل جلاله څخه مرسته غواړو لکه چی فرمائی : إِيَّاكَ نَعْبُدُ و إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ .

ژباړه : خاص تاته عبادت کوو او خاص له تا څخه مرسته) مدد (غواړو .

ـ يواځی به الله جل جلاله ته پناه ور وړو لکه چی فرمائی : قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ . سوره ناس ﴿۱﴾

ژباړه : وو ايه) ای محمد (پناه غواړم په رب د ټولو خلکو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحید

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

ـ داهغه توحید دی چی پیغمبرانوعلیهم السلام راوړی دی لکه چی فرمائی : وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُواْ اللّهَ وَاجْتَنِبُواْ الطَّاغُوتَ .

ژباړه : او خامخا لیږلی وو موږ په هر) پخوانې (امت کې یو رسول) چه ووایې دوی ته (چه عبادت کوی) یواځې (د الله او ځان ساتی تاسې له شریرانو) باطلو معبودانو (څخه .

ـ داهغه توحید دی چی کفارو مخکی هم تری انکار کړی وه اواوس هم تری انکار کوی لکه چی الله جل جلاله دمشرکانوپه ژبه فرمایلی دی : أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ .

ژباړه : آیا ده ګرځولی دی دغه (360) معبودان یو ؟ بیشکه دغه ګرځول ، د ډیرو معبودانو یوه ته چې تاسې نور معبودان پریږدئ اودیو الله عبادت کوی (، خامخا یو شیز ډیر عجیب دی) چې مثل نه لری (

۳. داسماء اوصفاتو توحید :په هغو ټولو اسماء اوصفاتوچی الله جل جلاله خپل ځان ته ویلی اویاهم پیغمبر صلی الله علیه وسلم پری موصوف کړی دی په قرآن کریم او صحیح نبوی سنتوکی راغلی دی پری ایمان لرل داسماء اوصفاتوتوحید ته ویل کیږی ، دیادولو وړده چی الله جل جلاله ډیرنومونه لری لکه : بښونکی ، اوریدونکی ، لیدونکی ، حکمت والا اوداسی نور . الله جل جلاله فرمائی : لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ البَصِيرُ .

ژباړه : نشته په شان ددغه) الله (هیڅ شیز) په هیڅ شیزکې (، او هم دغه) الله (دی ښه اوریدونکی) دټولو اقوالو (ښه لیدونکئ دټولو اعمالو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریښتینوخلکو صفتونه:

الله جل فرمائی : وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾

ژباړه : قسم دی په عصر چه بیشکه انسان خامخا په زیان کې دی) په صرف کولو دعمر سره په فانیه ؤ مطالبو کی (مګر) خو زیانکاران نه دی (هغه کسان چه ایمان ئی راوړی وی او کړی ئی دی ښه) عملونه (او وصیت ئی کړی وی یوله بله په حقه چه ایمان ، او وصیت ئی کړی وی یو له بله په صبر سره) په طاعت او مصیبت او له معصیته . (

یعنی : الله جل جلاله په وخت قسم یادکړی دی چی انسان په تاوان اوهلاکت کی دی مګر هغه څوک چی څلورصفتونه ولری:

۱ـ ایمان : دالله جل جلاله ، پیغمبرصلی الله علیه وسلم ، اوداسلام مبارک دین پیژندلوته ایمان و ائی .

۲.نیک عمل : لکه لمونځ ، روژه ، ریښتنولی ، دموراوپلارسره نیکی کول.

۳ـ وصیت کول په حق سره : یعنی دایمان اونیک عمل لوری ته دعوت کول اوهغی ته تشویق اوترغیب ورکول .

۴ـ وصیت کول په صبر سره : یعنی صبراو برده باری ته دعوت اوبلنه ،اوصبرکول په طاعت اودغم او مصیبت په وخت کی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه شيان چې دتوحيد سره په ټکر کې دی :

۱ــ په الله جل جلاله ایمان نه راوړل : لوموړی شی چی الله جل جلاله په بندګانو واجب کړی په الله جل جلاله ایمان راوړل او په طاغوت کافرکیدل دی لکه چی الله جل جلاله فرمائی : وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُواْ اللّهَ وَاجْتَنِبُواْ الطَّاغُوتَ .

ژباړه : او خامخا ليږلی وو موږ په هر) پخوانې (امت کې يو رسول) چه وو ايي دوی ته (چه عبادت کوی يواځې (د الله او ځان ساتی تاسې له شريرانو) باطلو معبودانو (څخه .

۲. دطاغوت معنی : هرشی یاشخص چی د الله جل جلاله څخه پرته ئی عبادت وشی او په دغه عبادت باندی راضی وی طاغوت بلل کیږی .

۳. په طاغوت دکافرکیدو څرنګوالی : دغیرالله عبادت باطل ګڼل ، دهغه پریښودل ، دهغه سره کینه کول ، اوهغه څوک چی داسی اعمال ترسره کوی کافرئی بلل او ورسره دښمنی کول دی.

۴. شرک دتوحید ضد دی : نوتوحید پدی معنی سره دی چی یواځې دالله جل جلاله عبادت وکړو ، اوشرک دادی چی یو دعبادتونوڅخه غیرالله ته وکړی لکه : دغیرالله څخه څه غوښتل یا غیرالله ته سجده کول دی .

۵. شرک ترټولو لویه او اوچته ګناه ده الله جل جلاله فرمائی : إِنَّ اللّهَ لاَ يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ .

ژباړه : بيشکه الله نه کوی مغفرت) به ښنی (داچې شريک ونيول شي له ده سره او مغفرت کوی) ښښي (هغه ګناه چې ښکته وي له دي) شرک او کفرنه (هغه چاته چې اراده فرمائې د) مغفرت . (

پدی باید پوه شو چی شرک ټول نیک عملونه له منځه وړی ، په دوزخ کی دهمیش لپاره پاتی کیږی ، او جنت ته دننوتلوڅخه محرومیږی لکه چی الله جل جلاله فرمائلی دی : وَلَوْ أَشْرَكُواْ لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ .

ژباړه : اوکه) فرضا (شريک کړی وي دوی له) الله سره نور (نو خامخا به ضايع شوي وي له دوی نه هغه عمل چې وو دوی چې کاوه به ئی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بل ځای کې الله جل جلاله فرمايي : إِنَّهُ ۥ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ .

ژباړه : بیشکه شان دادی هرچاچې شریک ونیو له الله سره) په عبادت کې بل شی (نو په تحقیق حرام کړی دی ، الله په دغه) مشرک (باندی جنت ، او ځای دده اور) د دوزخ دی . (

۶. کفر دتوحید سره په ټکر کی دی نوکفرهغه عمل دی چی کوونکی ئی د توحید او ایمان د دائری څخه خارجوی لکه په الله جل جلاله ، دقرآن کریم په آیاتونو او پیغمبرصلی الله علیه وسلم مسخری او ملنډی وهل ، الله جل جلاله فرمائی : قُلْ أَبِاللَّهِ وَ آيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿۶۵﴾ لاَ تَعْتَذِرُواْ قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ .

ژباړه : وو ایه) ای محمده ! دوی ته چې (آیا په الله او په آیاتونو) حکمونو (د الله او په رسول د الله پوری وی تاسې چې استهزاء به مو کوله ، عذرونه مه کوی تاسې) موږ ته په دروغو سره (په تحقیق) ظاهرا هم (کافران شوی یی.

۷-نفاق : نفاق دتوحید سره په ټکر کی دی یعنی دخلکوپه وړاندی دتوحید او ایمان ښکاره کول اود کفراوشرک پټول په زړه کی دی لکه : یوځوک چی په خوله ایمان راوړی اوکفرپه زړه کی پټ کړی لکه چی الله جل جلاله فرمائی : وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللّهِ وَبِالْيَوْمِ الآخِرِ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ .

ژباړه : اوځینې له خلکو هغه څوک دي چې وايي : ایمان یې راوړی دی موږ په الله او په ورځ دآخرت) چې قیامت او دجزا وخت دی (حال داچې نه دي دوی مؤمنان .

یعنی په ژبه وایی موږپه الله جل جلاله ایمان راوړی دی مگر په زړه مؤمنان نه وی .

په آخرت باندی ایمان لرل:

په آخرت باندی ایمان لرل : یعنی چی دقیامت دورځی و اقع کیدل حتمی وبولې او یقینی ایمان ولری چی خلک به دقبرونوڅخه را ژوندی کیږی دهغوعملونوپه خاطرچی په دونیا کی ئی کړی وی حساب ورسره کیږی اوجزابه ورکول کیږی چی په نتیجه کی به نیکان جنت ته او گناه کاران به دوزخ ته ځی .

په آخرت باندی ایمان لرل دری شیان دی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحید

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

۱ -دمرګ څخه وروسته په بیا را ژوندی کیدلو ایمان لرل :

دقیامت په ورځ روحونه بیرته خپلونوجسمونوته ورځی اومړی دقبرونو نه را پورته کیږی اوخلک دخپل رب) الله جل جلاله (په وړاندی دریږی بیا هغوی چی پښی لوڅ ، بربنډ اوناسنت شوی یوځای سره غونډیږی ځکه الله جل جلاله فرمائی : ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ ﴿۱۵﴾ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ .

ژباړه : بیا بیشکه تاسی چې ئی وروسته ددی نه ، خامخا مړه کیدونکی یی ، بیا بیشکه تاسو په ورځ دقیامت به را پاڅولی کیږی .

همدارنګه پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمائی : ﴿ يُحْشَرُالنَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلاً ﴾

. یعنی دقیامت په ورځ به خلک پښی لوڅی ، بربنډ اوناسنت شوی دخپلوقبرونونه راپورته کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ -دعملونو په تللو اوشمیرلو ایمان لرل :

الله جل جلاله خلک دخپلو اعمالو سره سم کوم چې په دنیاکی ئې ترسره کړی راپورته کوی اوحساب به ورسره کوی بیاوروسته چې څوک موحد) دیوالله جل جلاله عبادت کوونکی وی (او د الله جل جلاله اود هغه رسول اطاعت ئې کړی وی حساب به ئې اسانه وی ، اوڅوک چې مشرک اوګناه کار وی حساب به ئې سخت وی .

دانسان عملونه به په یوه لویه ترازوکی تلل کیږی دترازو په یوه پله کې نیکی اوپه بله پله کې بدی اچولی کیږی بیا څوک چې نیکی ئې د بدیو او ګناهونوڅخه زیاتې وی جنت ته به ځی ، اوڅوک چې بدی اوګناهونه ئې دنیکیو څخه زیاتې وي دوزخ ته به ځي دعملونودتللو په اړه الله جل جلاله فرمائي : فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ﴿۷﴾فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿۸﴾ وَيَنقَلِبُ إِلَى أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿۹﴾ وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ﴿۱۰﴾ فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا ﴿۱۱﴾ فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا ﴿۱۲﴾ .

ژباړه : پس هرهغه څوک چې ورکړل شي کتاب) عملنامه (دده په ښي لاس دده کې ، نو زر ده چې حساب به وکړل شي له ده سره حساب آسان ، او وبه ګرځی اهل خپل ته) په جنت کې (خوشحاله کړی شوی ، اوهر هغه څوک چې ورکړل شي کتاب) عملنامه (دده وروسته تر شا دده) په کیڼ لاس ئې (پس رز به ناری کړی ای هلاکه ! ای هلاکه) ! زما را حاضر شه ! دادی وخت دی (او ننه به وځی دی بل اور) د دوزخ (ته .

داعمالو تللو دترازو په هکله الله جل جلاله فرمائی : وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِن كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : او ایږ دو تلې دانصاف د پاره د) اهل د (ورځې د قیامت بس ظلم به ونه کړل شي په هیڅ نفس د هیڅ شي) هیڅ (، او که وي) دغه عمل (په قدر دیوی دانې سپیلني) اوري (نو را به و ړو دغه) دانه (، او بس یو موږ حساب کوونکي) یا ساتونکي د بندګانو داعمالو . (

۳ -جنت او دوزخ :

جنت هغه دائیمی ځای دی چې : الله جل جلاله دهغومومنانولپاره تیاره اوجوړکړی دی چې دالله جل جلاله او دهغه دپیغمبرصلی الله علیه وسلم اطاعت ئی کړی وی او د بدیوڅخه ئی پرهیزکړی وی ، په هغه کی ټول هغه دائمی نعمتونه لکه دخوراک ، څکاک اغوستلو او ټول هغه شیان چی انسان ئی خوښوی شته دی.

دوزخ هم د دائمی عذاب ځای دی چی : الله جل جلاله دهغو خلکو لپاره تیارکړی دی چی دالله جل جلاله او دهغه د پیغمبر صلی الله علیه وسلم نافرمانی ئی کړی وی ، په هغه کی داسی عذاب ، دردونه ، ستونزی دی چی هیڅ دانسان په فکرکی نه تیریږی شته دی .

الله جل جلاله د جنت په هکله فرمائی : وَسَارِعُواْ إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ . ﴿۱۳۳﴾

ژباړه : اوتلوار وکړی په طرف د) هغو اعمالو چې سبب د (مغفرت درب ستاسې او) سبب د دخول د (جنت) دی (، چې پلنوالی دهغه) لکه پلنوالی د (اسمانونو او ځمکې دی ، تیار کړی شوی دی دغه) جنت (له پاره د پرهیزګار انو .

اوهمدارنګه الله جل جلاله فرمائی : فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاء بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ . ﴿۱۷﴾

(c) ketabton.com: The Digital Library

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

ژباړه : پس نه دی معلوم هیڅ نفس ته) نه پرښتی او نه نبی ته (هغه شی چې پټ کړی شوی دی دوی ته له یخوالی د سترګو نه دپاره د جزاء دهغه عمل چې وو دوی چې کاوه به ئې) پټ . (

ددوزخ په هکله الله جل جلاله فرمائی : فَاتَّقُواْ النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

ژباړه : وساتی تاسې) ځانونه (له هغه اوره چې خس) خشاک (د هغه بنیادمان او تیږې) ګټې (دی چې تیارکړی شوی دی) دا اور (لپاره د کافرانو .

اوهمدارنګه الله جل جلاله فرمائی : إِنَّ لَدَيْنَا أَنكَالًا وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾

ژباړه : بیشکه په نزد زموږ دی) لپاره د منکرانو په آخرت کی (ځنځیرونه درانه او اور سوځوونکي ، او طعام نښتونکی په مری کی) چې دزقوم او ضریع ونه ده (او عذاب دردناک .

ای الله ! موږ جنت غواړوهغه خبری اواعمال غواړو چی موږ جنت ورنږدی کړی اودهغواوخبرو او اعمالو څخه په تا باندی پناه غواړو چی دوزخ ته د ورنږدی کیدو سبب کیږی اللهم آمین.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسلامی عقیدی اودهغی دارزښت په اړه ځوخبری:

داسلام مبارک دین عقیده اوشریعت دی:

عقیده : دهغوکارونوڅخه عبارت دی چی نفس هغه تصدیقوی او زړه په هغه سره مطمئن او ډاډه کیږی او د مومنانو دا داسی کارونه دی چی په هغی کی هیڅ ډول شک او تردید نلری.

شریعت : هغه عملی کارونه دی لکه : لمونځ ، روژه ، زکات ، دمور اوپلار سره نیکی او داسی نور.

داسلامی عقیدی ستنی او اساس عبارت دی له : په الله جل جلاله ایمان لرل ، په ملائکو ، اسمانی کتابونو ، او پیغمبر انو ، داخرت په ورځ ، په قضا اوقدر داچی خیراوشر دواړه دالله جل جلاله له لوری دی ایمان لرل دی.

دلیل ئی دالله جل جلاله دغه مبارک آیت دی چی فرمائی : لَّيْسَ الْبِرَّ أَن تُوَلُّواْ وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ وَالْمَلآئِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ ﴿۱۷۷﴾

ژباړه : نه ده نیکي) یواځې دا کار (چې وګرځوي مخونه خپل) په لمانځه کی (طرف دمشرق یا مغرب ته مګر غوره نیکي د هغه چا ده چې ایمان ئي راوړی وی په پاک الله او) ایمان ئی راوړی وی په (ورځې آخرې او په) ټولو (پرښتو او په) ټولو (کتابونو او) ایمان ئی راوړی وی (په) ټولو (انبیاؤ .

دقضا اوقدر په هکله الله جل جلاله فرمائی : إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴿۴۹﴾وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿۵۰﴾

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : بيشکه موږ هرشی پيداکړی مودی په) ړومبنی ازلي (اندازه سر ، او نه دی امر زموږ) يو شي لره چې اراده مو کړی ده ده هغه) پيداکولو (مکر) امر (يو ځل لکه رپول دسترګو .

پيغمبرصلی الله عليه وسلم فرمائی : ﴿ الإيمَانُ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللهِ وَمَلائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْاخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ ﴾

يعنی : په الله جل جلاله ، په ملائکو ، په اسمانی کتابونو په پيغمبرانو دقيامت په ورځ اوداچې انسان ته دخيراوشرپيښيدل ټول دالله جل جلاله له لوری دی پوره ايمان لرل دی.

داسلامی عقيدی اهميت :

داسلامی عقيدی اهميت دډيرو کارونو دترسره کولو څخه ښکاريږی چې ځينی ئی په لاندی ډول دی :

١ :زموږ ضرورت عقيدی ته ترهرڅه زيات دی او همدارنګه زموږ احتياج دغه عقيدی ته ترهرڅه ډيردی ځکه هيڅ نيکبختی ، نعمت او لوړوالی دزړونولپاره دالله جل جلاله د عبادت او بندګی نه پرته وجود نلری ځکه الله جل جلاله دزړونو پيداکوونکی دی .

٢ -:ترټولو لوړه او مهمه فريضه اسلامی عقيده ده ، له همدی وجی لومړنی شی چې دخلکو څخه غوښتل کيږی لکه چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلی دی : أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

ژباړه : ماته امر شوی دی ترڅو دخلکو سره ترهغی و جنګيږم چې ګواهی ورکړی چې پرته د الله جل جلاله څخه بل څوک د عبادت وړ نشته او محمد دالله جل جلاله رسول او پيغمبردی.

٣ -:يواځی اسلامی عقيده ده چې دامنيت ،استقرار ، نيکبختی او خوشحالی سبب ګرځی لکه چې الله جل جلاله فرمايي : بَلَى مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِندَ رَبِّهِ وَلاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿112﴾

ژباړه : بلکې) غير له دوی هم داخليږي (هرڅوک چې وسپاري ځان خپل الله ته حال داچې دی نيکو کار وي نو دی ده لره اجر دده په نزد د رب دده او نه به وي هيڅ قسم ويره په دوی باندي او نه به دوی) هيچيرې (خفه کيږي) دجزا په وخت کې . (

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلامی عقیده هغه یواځنی عقیده ده چی عافیت او پرمختګ منځ ته راوړی لکه چی الله جل جلاله فرمایی :وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُواْ وَ اتَّقَواْ لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ ﴿96﴾.

ژباړه : اوکه خلکو ددې کليو) ښارونو (ايمان راوړی وی او تقوی يې) غوره (کړی وی نو خامخا پر انيستلې به وې موږ بر دوی باندې) دروازې د (برکتونو له لوري دآسمانه) د باران په اورولو (او له) لوري (د ځمکې) په زر غو نولو د محصولاتو . (

۴ -:اسلامی عقیده اسلامی حکومت ته د رسیدلو او دهغه دستنو ټینګولو سبب ګرځی لکه چی الله جل جلاله فرمایی : وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿105﴾

ژباړه : او خامخا په تحقيق ليکلي دي موږ په زبور کې وروسته له نصيحت څخه دا چې بيشکه دد غې ځمکې مالکان کيږی به) بالاخر هغه (بندګان زما چې نيکان دي) او په ميراث به ئې وړی . (

(c) ketabton.com: The Digital Library

په الله جل جلاله باندی ایمان لرل :

په الله جل جلاله باندی دایمان لرلو معنی : د زړه څخه د الله جل جلاله په موجودیت باور کول او دالله جل جلاله په ربوبیت ، الوهیت ، اسماء او صفاتو باندی اعتراف کول دی .

نو په الله جل جلاله باندی ایمان لرل په څلورو شیانو کی خلاصه کیږی :

۱ -دالله جل جلاله په وجود ایمان لرل.

۲ -دالله جل جلاله په ربوبیت ایمان لرل.

۳ -دالله جل جلاله الوهیت ایمان لرل.

۴ -دالله جل جلاله په اسماء صفاتو ایمان لرل .

ددی مطالبو په اړه تفصیل په لاندی ډول وړاندی کیږی:

الف : د الله جل جلاله په وجود ایمان لرل :

دالله جل جلاله په وجود ایمان لرل یو فطری کار دی چی هیڅوک ددی په اړه اختلاف نلری پرته دځینو ملحدینو څخه چی الله جل جلاله نه منی نو زیاتره خلک دالله جل جلاله په وجود اقرارکوی او کوم اختلاف په کی نلری .

هرمخلو ق پرته له کومی زده کړی دخپل فطرت نسبت خپل خالق ته کوی له بل پلوه د دوعا غوښتل او دالله جل جلاله له لوری دهغی قبلیدل په یقینی ډول د الله جل جلاله په وجود دلالت کوی لکه چی الله جل جلاله فرمایی : إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ ﴿9﴾

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه » : يادکړی « هغه وخت چې استغاثه به کوله تاسې خپل رب ته نو الله دورورسيده له پاره د) فرياد (ستاسې .

ب : پدی باندی ټول پوهيږی چی هره و اقعه او پيښه يو پيدا کوونکی لری ، نو ټول مخلوقات او زموږ په چاپيريال کی چی څه ليدل کيږی بايد خالق او پيدا کوونکی ولری چی هغه هم الله جل جلاله دی ، ځکه دا امکان نلری چی کوم کس يا شی د پرته له پيدا کوونکی څخه منځ ته راشی او پيدا کوونکی ونلری ، ځکه هيڅ کس يا شی پخپله ځان نشی پيدا کولی لکه چی الله جل جلاله فرمايي : أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿35﴾ .

ژباړه : آيا پيداکړی شوي دي دوی بې له يو څيز) خالق پخپل سر (يا که دوی پخپله پيدا کوونکي دي دځانونو خپلو .

نو ددغه مبارک ايت معنی داشوه چی بدون دپيداکوونکی څخه ندی پيدا شوی او پخپله يې ځانونه ندی پيداکړی ، نو په ښکاره ډول سره معلوميږی چی ددوی پيداکوونکی الله جل جلاله دی.

ج : ددی مخلوقاتو نظم او ترتيب که اسمانونه دی ياځمکه ، ستوری او .... په يقينی ډول پدی دلالت کوی چی دغه نړی پيداکوونکی لری اوهغه هم الله جل جلاله دی لکه چی الله جل جلاله فرمايي : صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿88﴾ .

ژباړه : هغه) الله (چې محکم) درست (کړی ئې دي هر څيز) چې پيدا کړي ئې دي (بيشکه چې دغه) الله (ښه خبردار دی په هغو کارو چې کوی يې تاسې .

نو تاسو ګوری چې دغه نړی د زياتو کهکشانونو سره سره چې هر يو يې په مليونونو ستور ي لري او ديو ځانګری تګ او ګرځيدو لرونکی دي چی يو يي هم دخپل تعين شوي مدار څخه نه تيريږي او دبل سره ټکر نه کوي او له منځه نه ځي او هريو دخپلې تعين شوې دندي په سرته رسيدوکې بوخت دي . لکه چې الله جل جلاله فرمايي : لَا الشَّمْسُ يَنبَغِي لَهَا أَن تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿40﴾

ژباړه : نه دی لمر لائق دغه لره) اوله وسه ئې پوره نه دي (چې لاندې کړي سپوږمی) په زمان ، مکان اوصافو کې (او نه شپه مخکې کيدونکې ده له ورځې څخه ، او دغه ټول) فلکې اجرام (په اسمان کې چور ليدونکې دی) لامبو په کې وهی براخ په کې روان دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

.

۲ -دالله جل جلاله په ربوبيت ايمان لرل.

الف : دالله جل جلاله په ربوبيت دايمان لرلو معنی : پدي باندي اقرار كول چې الله جل جلاله رب او معبود د ټولو شيانو ، مالک ، رازق اوپيدا كوونکی د ټولو دی ، همغه الله جل جلاله پيدا كول كوي او مړه كول كوي ، او همغه الله جل جلاله ګټه او تاوان رسوي ، او ټول كارونه د الله جل جلاله لپاره دي ، خير او نيكي د الله جل جلاله په لاس ده ، او په هرشي الله جل جلاله قادر او توانا دی ، په ټولو پورتنيو كارونوکی شريک نلري .

د الله جل جلاله په ربوبيت باندی ايمان پدی معنی سره چی په قطعی ډول سره باور وکړی چی الله جل جلاله يواځی هغه ذات دی چی هيڅ ساری او شريک نلری او يواځی همده ته عبادت کيږی او يواځی ټول کارونه پرمخ بيايي او هيچاته ضرورت نلری ،او همداسی په لنډ ډول ايمان په ربوبيت :پدی باندی باور چی يواځی الله جل جلاله د ټولو موجوداتواو ددی نړی خالق دی لکه چی الله جل جلاله فرمايي : اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ﴿62﴾ .

ژباړه : الله جل جلاله دهرشي پيدا كوونكی دی.

او همدارنګه همدغه الله جل جلاله ټولو مخلوقاتو ته روزی ورکوي لکه چې الله جل جلاله فرمايي : وَمَا مِن دَآبَّةٍ فِي الأَرْضِ إِلاَّ عَلَى اللّهِ رِزْقُهَا ﴿6﴾ .

ژباړه : او نشته هيڅ تلونکی) خو ځيدونکی ذي روح (په ځمکه كي مګر دی پرالله رزق) روزي (دهغه تفضلا ترحما نه وجوبا . (

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوهمغه الله جل جلاله د ټولو مخلوقاتو مالک او څښتن دی لکه چې الله جل جلاله فرمايي : لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ ﴿120﴾ .

ژباړه : خاص الله لره دی ملک (سلطنت) داسمانونو او سلطنت دځمکې او سلطنت دهغو شيانو چې په دوی کې دي .

ب : الله جل جلاله په ربوبيت کې خپل يو والی په ټولو مخلوقاتو باندی په قرآن کريم کې بيان کړی دی لکه چې فرمايي : الْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿2﴾ .

ژباړه : ټولې ستاينې) صفتونه (خاص الله لره دي ، چې پالونکی دعالميانو) دخپل حکمت له مخې . (

رب العالمين : يعنی خالق ، مالک ، هدايت کوونکی او تربيت ورکوونکی دټولو مخلوقاتو سره دټولو نعمتونودی .

ج : الله جل جلاله په ربوبيت ايمان لرل دانسانانو په فطرت کی په داسی ډول سره ايښی دی چې حتی دپيغمبر صلی الله عليه وسلم په زمانه کی د عربو مشرکين هم داسی عقيده درلوده لکه چی الله جل جلاله فرمايي : قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿86﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿87﴾ قُلْ مَن بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿88﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ﴿89﴾

ژباړه : وو ايه څوک دی رب دآسمانونو اوو او رب د عرش ډير لوی نو ژر و به و ائي دوی چې) دغه ټول ملکا ، خلقا او عبيدا منسوب (الله ته دي نو وو ايه) ای محمده ! دوی ته چې (، آيا پس نه ويريږی تاسې) له عذابه دالله او ځان نه ساتئ له شرکه (، وو ايه) ای محمده ! دوی ته چې (څوک دی هغه ذات چې په يد) بلاکيف (د ده کې پاچاهي تصرف دی دهر څيز او دی پناه ورکوي) مخلوقاتوته (او پناه نه ورکوله کيږي په) ضررد (ده باندې که يئ تاسې چې پوهيږی ، نو ژر وبه و ائي چې) دا صفات (خاص الله لره دي ، وو ايه)ای محمده ! دوی ته (پس څرنګه ټګي درباندې کوله شي) او ګرځي له حقه يا کوم طرف ته سحر درباندې کاوه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يجير ولايجار عليه : يعنی د خپلو بندګانو مصيبتونه او بلاوی دفع کوي مګر هيڅوک نشي کولای چې کوم شی الله جل جلاله مقرر کړی وي هغه دفع کړي او مخه ئی ونيسي .

ديادونی وړده چی يواځی د الله جل جلاله په ربوبيت باندی ايمان لرل د مسلمان کيدو لپاره کفايت نکوی بلکی بايد د الله جل جلاله په الوهيت هم ايمان ولری ځکه رسول الله صلی الله عليه وسلم د هغه مشرکانو سره چی د الله جل جلاله په ربوبيت ايمان درلود هم جګړه وکړه تردی چی د الله جل جلاله په الوهيت هم ايمان راوړی .

د : ټول موجودات په نړی کی د آسمان نه نيولی ، ځمکه ، کهکشانونه ، ستوری ، ونی ، انسانان ، پيريان او داسی نور دا ټول د الله جل جلاله فرمانبردار او اطاعت کوونکی دی لکه چی الله جل جلاله فرمائی : وَلَهُ أَسْلَمَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿83﴾

ژباړه : حال داچې) خاص (الله ته غاړه ايښې ده هر هغه چې په آسمانونوکې دی ،) له علوياتو (او په ځمکه کې دي) سفلياتو سره له اسمانونو او ځمکو (په خوښه يا په زوره ، او بيا) خاص (هم دی ته بيرته بيولی کيږی) داټول خلق د مجازاتو له پاره نو ښائي چې ټول ، هدايت او اسلام ځانته غوره کړي (

نو هيڅ يو مخلوق د الله جل جلاله د قضاء او قدر څخه بهر ندی ، ځکه چی الله جل جلاله د هغوی مالک دی او هر ډول چی وغواړی الله جل جلاله د خپل حکمت په اساس دهغوی په کارونوکی مداخله او تصرف کوی ، او الله جل جلاله دهغوی پيدا کوونکی دی ، او کوم شيان چی پرته له الله جل جلاله څخه دی دهمده مخلوق او ورته محتاج دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ه. نوکله چې همداسی ده نو پرته له الله جل جلاله څخه خالق ، روزی ورکوونکی ، او تدبير ورکوونکی نشته ، او هيڅ ذره حرکت نشی کولی مګر د الله جل جلاله په خوښه ، نوبايد زړونه يواځی الله جل جلاله ته متوجه کړو ، غوښتنی او حاجتونه يواځی دالله جل جلاله څخه وغواړو ، او توکل پری وکړو چی خالق ، روزی ورکوونکی او مالک زموږدی .

٣ -د الله جل جلاله په الوهيت باندی ايمان لرل :

الف – پدی باندی يقينی باور او تصديق لرل چی الله جل جلاله يواځنی ذات د ټولو ظاهری او باطنی عبادتونولائق دی لکه : دعا ، ويره ، توکل ، مرسته غوښتل ، لمونځ ، زکات ، روژه او داسی نور.

نو پدی صورت کی بنده يقين لری چی يواځی الله جل جلاله دهغه معبود دی ، شريک او ساری نلری ، او پرته له الله جل جلاله څخه معبود برحق وجود نلری لکه چی الله جل جلاله فرمائی : وَإِلَـٰهُكُمْ إِلَـٰهٌ وَاحِدٌ لاَّ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿163﴾

ژباړه : او معبود ستاسې معبود يو دی ، نشته بل څوک لائق دعبادت مګر هم دی ، خورا) ډير (مهربان پوره رحم لرونکی دی .

الله جل جلاله پدې آيت شريف خبر راکړی چې معبود يودی او يواځی يوالله دی ، نو بايد دالله جل جلاله څخه پرته بل معبود ونه نيول شي او نه يي عبادت وشي .

ب – همدارنګه دالله جل جلاله په عبادت باندی ايمان لرل :

يعني پدی باندی ايمان لرل چې يواځې الله جل جلاله په حقه معبود دی او هيڅ شريک نلري.

اله : يعني هغه معبود چې مينه ورسره ولرو، تعظيم او لويي يي بيان کړو ، او خپل ټول عبادتونه او طاعتونه صرف دالله جل جلاله لپاره وګرځوو ، او پرته له الله جل جلاله څخه بل چاته آواز ونه کړ و، او له همدغه الله څخه پرته دبل چاڅخه ونه ډار شو ، او پرته له ده څخه په بل چاتوکل ونه کړو ، او پرته له الله جل جلاله څخه بل چاته سجده ، اطاعت او خضوع ونکړو ، لکه چې الله جل جلاله فرمايي : إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ . (5)

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحيد

دماشومانو او تنکيو څو انانو لپاره

ژباړه : خاص تاته یا الله عبادت کوو او خاص ستاڅخه مرسته او مدد غواړو.

دالله په الوهيت باندی دایمان لرلو اهمیت :

لاندی شیان د الله جل جلاله په الوهیت دایمان لرلو د اهمیت ښکارندوی دي:

۱-د انسانانو او پیریانو دپیدایښت څخه مقصد دیو الله جل جلاله عبادت کول دي چې هیڅ شریک نلري لکه چې فرمایي : وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ .

ژباړه : ما پیریان او انسانان یوازې د دې لپاره پیدا کړي چې ؤماعبادت وکړي.».

۲-د پیغمبرانو علیهم السلام د رالیږلو او اسماني کتابونو نازلیدل هم پدې څرګند اقرار دئ چې الله جل جلاله په حقه معبود دی لکه چې فرمائي : وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُواْ اللهَ وَاجْتَنِبُواْ الطَّاغُوتَ ﴿36﴾

ژباړه : او بېشکه موږ په هر امت کې یو پیغمبر استولی دی چې وو ایي» :دالله عبادت وکړئ او له طاغوت څخه ډډه وکړئ».

۳-لومړئ شی چې په هرشخص واجب دی د الله جل جلاله په الوهیت باندی ایمان لرل دي لکه چې پیغمبر صلی الله علیه وسلم معاذ بن جبل رضی الله عنه ته ، یمن ته دلیږلو په مهال وفرمایل : إنك تأتي قوماً من أهل الكتاب فليكن أول ما تدعوهم إليه شهادة أن لا إله إلا الله..

ژباړه : بيشكه تاته به داهل كتابو(يهودانو او نصرانيانو) څخه یوه ډله راځي نو لومړنی شی چې ته یی ورته رابولی شَهَادَةِ أَنْ لاإِلَهَ إِلاالَّهُ ده . یعني دوی ددې لپاره دعوت کړه چې ټول عبادات یواځې د یو الله جل جلاله لپاره ترسره کړي .

د -د أَنْ لاإِلَهَ إِلاالَّهُ معنی:

دغه اوچته کلمه په هرشخص لومړنی او اخرینی واجب دی چې باید ترسره یې کړي ، ځکه هرڅوک چې پدې عقیده ولري او بیا مړشي جنتي دی لکه چې پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي : مَن ماتَ وهو يَعْلَمُ أنَّه لا إلَهَ إلَّا اللَّهُ، دَخَلَ الجَنَّةَ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه :پيغمبر صلی الله عليه وسلم فرمايلی دي : څوک چې مړشي او پدې پوه وي او اعتقاد پرې ولري چې پرته له الله جل جلاله څخه بل څوک د عبادت وړ نشته جنت ته داخليږي . دغه حديث مسلم شريف روايت کړی دی.

نو د لاإِلَهَ إلاالَّهُ پيژندل او ځان پرې پوه کول د ډيرو او چتو او مهمو واجباتو څخه دي .

لاإِلَهَ إلاالَّهُ يعني پرته له الله جل جلاله څخه هيڅوک دعبادت وړ نشته.

پورتنی مطلب د الله جل جلاله ټول صفات د غير الله څخه نفی کوي ، او هغه يواځې د يو الله جل جلاله لپاره چې هيڅ شريک نلري ثابتوی .

اله : يعني معبود ، هرڅوک چې د کوم شی يا کوم شخص عبادت د الله جل جلاله څخه پرته وکړي دهغه معبود دی.

يواځې الله جل جلاله حقيقي معبود دی چې زړونه د هغه د محبت ، لويی ، لوړوالي ، او هغه ذات ته عاجزی ، خضوع ، ويره ، توکل او دهغه څخه غوښتنه ، دعا او عبادت کوي .

ه - د لاإِلَهَ إلاالَّهُ ارکان : دغه لويه کلمه دوه رکنه لری:

اول رکن : لاإِلَهَ دی چې دغير الله عبادت نفی کوي ، شرک باطلوی ، په باطلو معبودانو باندی کفر او دهغوی د عبادت څخه انکار واجبوی.

دوهم رکن : إلاالَّهُ يعني د يو الله جل جلاله لپاره عبادت ثابتول ، او د ټولو انواعو عبادت د الله جل جلاله لپاره ترسره کول . لکه چې الله جل جلاله فرمايي : فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىَ لاَ انفِصَامَ لَهَا وَاللّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿256﴾ .

ژباړه : نو د) فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ (د لومړی رکن) لاإِلَهَ (، او) وَيُؤْمِن بِاللّهِ (ددوهم رکن) إلاالَّهُ (معنی لری.

و -د لاإِلَهَ إلاالَّهُ شرطونه:

دويلو وړ ده چې د ويونکي په ويلو او شهادت کی بايد اووه شرطونه مراعات شي او که داسې ونشي نو ويونکی ته يی کومه ګټه نشي ور رسيدلی:

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحید

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

۱-علم : یعنی پدی کلیمی باندی ځان پوهول چی په هغی کی دنورو ټولو باطلو معبودانو نه انکار کول او دیو الله جل جلاله درېوبیت ، الوهیت او اسماؤ صفاتو اقرارکول او منل دی ددی شرط دلیل دقرآن کریم دغه مبارک آیت دی چی الله جل جلاله فرمائی} : فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ .{

ژباړه : پوه شه ای مخاطبه ! چی نشته په رښتیا سره دعبادت او بندګی ، حقدار غیر دالله جل جلاله نه.

۲-یقین: پدی کلیمی داسی کامل یقین کول چی په هغی کې دشک او ګمان لپاره څه مجال نه وي که چیرې ویونکی د شک ا وتردید سره مخ شو نو پورتنی مبارکه کلیمه ورته کومه ګټه نشي رسولی ،لکه چې الله جل جلاله فرمائی }:إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا .

ژباړه : الله جل جلاله فرمائی یقینا مؤمنان هغه کسان دی چی ایمان یي راوړی وي په الله جل جلاله او رسول صلی الله علیه وسلم باندې بیا یی شک او تردد نه وي کړی .

۳ -قبول والی او منل : یعنی ددی کلیمی لاندی چی څه احکام دی هغه منل په خپل دبو الله جل جلاله عبادت کول او دغیر الله عبادت پریښودل ، نو که ویونکی ددې کلیمی ټول عبادات دالله جل جلاله لپاره ونه بولي ، دهغه چا په څیر دی چې الله جل جلاله یی په اړه فرمایلی دی : إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لا إِلَهَ إِلا اللَّه يستكبرون ، وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُوا آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ ﴿36﴾ . }

ژباړه : یقینا دوی هغه خلک دی کله چې به دوی دتوحید کلیمې طرف ته را بلل کیدل نو دوی به تکبر او لويی کوله . تکبر په معنا دنه منلو دحق دی نو هغوی که په ژبه ویل خو منلو ته تیار نه وو نوځکه هغوی مشرکان پاتی شول......................... .

۴ -دځان تسلیمیدل : د هغه څه په اړه چې د غه مبارکه کلیمه پرې دلالت کوي ځان تسلیمول دي لکه چې الله جل جلاله فرمايي : وَمَن يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿22﴾ سورت لقمان.

ژباړه- : يُسْلِمْ وَجْهَهُ : یعني د الله جل جلاله فرمان ته تسلیم شي.

-الْعُرْوَةِ الْوُثْقَى : همغه د لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مبارکه کلیمه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ -صدق : يعنی د لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ د مبارکې کليمې په ويلو کې رښتينی وي د زړه له تل څخه دغه مبارکه کليمه وو ايي لکه چې رسول الله صلی الله عليه وسلم پدې باره کې فرمايلی دي : قَالَ " : مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ ، إِلَّا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ.

ژباړه : نشته هيڅ يوبنده دالله جل جلاله چې هغه ګواهی کوی په رښتيا سره پدې خبره چې نشته حقدار دبندګی اوعبادت په رښتيا سره غير دالله جل جلاله نه اوګواهي کوي پدې خبرې چې محمد صلی الله عليه وسلم دالله جل جلاله بنده اورسول دي په رښتيا سره دخپل زړه نه مګر الله جل جلاله حرام کړی دی په هغه باندې دجهنم اور.

۶ -اخلاص: يعنی مسلمان خپل عمل د ټولو انواعو دشرک څخه خالص وګرځوي پدې ډول چې څوک د دې مبارکې کليمې د ويلو څخه کوم دنيوي شی حاصلوی مطلب نه وي ، رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلی دي : فإن الله حرَّم على النار مَنْ قال :لا إله إلا الله، يَبْتَغِي بذلك وجهَ الله

ژباړه : بيشکه الله جل جلاله په هغه چا چې لا إله إلا الله کليمه يي يواځې د الله جل جلاله د رضا لپاره ويلې وي اور حرام کړی دی .

۷ -محبت : د دغې کليمې سره مينه لرل ا و د هغه څه سره مينه لرل چې کليمه پری دلالت کوي او دهغه چا سر ه مينه لرل چې ددې کليمی په غوښتنو عمل کوي يعنی) د دی کليمی سره مينه کول معناداچې دغه مبارکه کليمه دکوم شي ښودنه او تعليم ورکوی دهغې سره مينه او محبت کول اودڅه نه چې انسان منع کوي دهغې نه ځان ژغورل (لکه چې الله جل جلاله فرمايې : وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللهِ وَالَّذِينَ آمَنُواْ أَشَدُّ حُبًّا لِّلّهِ ﴿165﴾ .

ژباړه : ځينی دخلکو نه هغه څوک دی چې نيسی غير دالله جل جلاله نه نور همسيالی اوشريکان او مينه کوی دهغوی سره په شان دمحبت کولودالله جل جلاله سره او

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه کسان چې توحيد والادی او حقيقي مؤمنان دی هغوی ډير زيات محبت کوونکی دی دالله جل جلاله سره .

نو د لا إله إلا الله والا هغه څوک دي چې د الله جل جلاله سره خالصه دوستي لري ، او مشرکان د الله جل جلاله سره په دوستی کې شرک کوي ، يعني نور معبودان هم دوست ګڼي چې داکار د لا إله إلا الله سره په تضاد کې دی .

ز -دعبادت معنی:

-عبادت : دټولو خبرو او عملونو هغه جامع نوم دی چې الله جل جلاله يې دوست ګڼي او خوښوي يې، لکه: د الله جل جلاله او رسول صلی الله عليه وسلم سره محبت کول ، د الله جل جلاله څخه ويره ، په الله جل جلاله باندې توکل کول ، د الله جل جلاله څخه طلب او غوښتنه ، لمونځ کول ، زکات ورکول ، د مور او پلار حقوق په ځای کول ، د الله جل جلاله ذکر کول ، د کفارو او منافقينو په وړاندی جهاد کول او ....

نو عبادت ډير اقسام لري چې د طاعاتو ډير قسمونه هم په کې راځي لکه : دقرآن کريم تلاوت ، د غريبانو او مسکينانو سره نيکي کول ، رښتينولي ، امانت داری ، ښې خبرې .

نو عبادت هغو ټولو اړخونو ته شامليږی چې يو مؤمن مسلمان يې الله جل جلاله ته د نزديک والی په نيت ترسره کوي ، آن تردې که څوک خوړل ، څښل ، او خوب کول د الله جل جلاله د اطاعت په مقصد ترسره کړي ان شاء الله اجر او ثواب ترلاسه کولی شي ،

-او بېشکه موږ په هر امت کې يو رسول را لېږلی و، په دې بلنې سره چې :د الله عبادت وکړئ او له طاغوت څخه ځان وساتئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳.تر ټولو لومړی شی چې پر هر انسان واجب دی، د الله تعالی پر الوهيت ايمان راوړل دي .لکه څنګه چې د رسول الله ﷺ هغه وصيت چې معاذ بن جبل ته يې وکړ، کله چې يې يمن ته لېږه، راغلي دي:

«إِنَّكَ تَأْتِي قَوْماً من أهل الْكِتَابِ فَلْيَكُنْ أَوَّلُ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ شَهَادَةَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ .»

-ژباړه :ته داسې قوم ته روان يې چې د کتاب خاوندان دي، يعنې يهود او نصارا دي .نو تر ټولو لومړی شی چې ته يې هغوی ته بلنه ورکوې دا دی چې ګواهي ورکړي چې له الله پرته بل حق معبود نشته .يعنې هغوی دې ته راوبلې چې ټول عبادتونه يوازې د يو الله لپاره ترسره کړي.

د.د» لا إله إلا الله «معنی :

-دا لويه کلمه د هر انسان لپاره لومړنی او وروستی واجب دی .نو هر څوک چې په دې کلمه د باور په حالت کې مړ شي، هغه د جنت اهل دی .لکه څنګه چې رسول الله ﷺ فرمايي » :مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الجنة .

-يعنې :هر څوک چې په داسې حال کې مړ شي چې پوهېږي له الله پرته بل حق معبود نشته، هغه جنت ته داخلېږي.

نو د» لا إله إلا الله «پېژندنه او پوهه له تر ټولو سترو او مهمو واجباتو څخه ده.

«<u>لا إله إلا الله</u> «معنې دا ده چې :له يو الله پرته بل هېڅ حق معبود نشته.

دا جمله د الله پرته د هر څه څخه د الوهيت ټول صفتونه نفې کوي، او دا صفتونه يوازې د هغه يکتا الله لپاره ثابتوي چې هېڅ شريک نه لري.

«<u>اله</u> «يعنې معبود، او هر څوک چې د يو شی يا يو کس عبادت کړي، هماغه د هغه معبود ګڼل کېږي ».

يوازې الله تعالی حق معبود دی، او زړونه د مينې، درناوي، تعظيم، عاجزۍ، وېرې، توکل او دعا غوښتلو سره يوازې د هغه) الله (عبادت کوي.

او زړونو ته هېڅ رښتينی خوشحالي او نېکمرغي نه رسېږي، مګر د» لا إله إلا الله «د حقيقي معنا په پلي کېدو سره .ځکه رښتيني خوشالي او ښه ژوند يوازې د يو الله په عبادت پورې تړلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هـ. د» لا إله إلا الله «ارکان:

دا ستره کلمه دوه ارکان لري:

لومړی رکن» :لا إله «

يعني د الله پرته د هر چا او هر شي عبادت رد کول، شرک باطل ګڼل، او د باطلو معبودانو څخه بيزاري کول واجب بلل.

دوهم رکن» :إلا الله «

يعني عبادت يوازې د يو الله لپاره ثابتول، او د عبادت ټول ډولونه يوازې د هغه لپاره ترسره کول.

لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي:

منَ الغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنَ بالله فقد استمسك بالعروة الوثقى .

-نو هر څوک چې د طاغوت عبادت رد کړي او پر الله ايمان راوړي، نو بېشکه هغه يو ډېر ټينګ لاسوند نيولی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو:

)فمن يکفر بالطاغوت (د لومړي رکن» لا إله «معنا ده،

او) ويؤمن بالله (د دوهم رکن» إلا الله «معنا رانغاړي.

و.د» لا إله إلا الله «شرطونه:

-د يادونې وړ ده چې د شهادت ويلو، يعنې» لا إله إلا الله «په ويلو کې بايد اووه شرطونه پوره شي، که نه نو ويونکى به ترې ګټه وا نه اخلي.

١.د لا إله إلا الله پر معنى پوهېدل :

لکه څنګه چې الله تعالى فرمايي:

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ﴾

يعني : نو پوه شه چې له الله پرته بل حق معبود نشته.

٢.يقين :

يعني ويونکى بايد پر هغه څه بشپړ باور ولري چې دا کلمه پرې دلالت کوي .که چېرې شک او ترديد ولري، نو دا کلمه ورته هېڅ ګټه نه رسوي .لکه څنګه چې الله تعالى فرمايي:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا .

ببشکه رښتيني مؤمنان هغه کسان دي چې پر الله او د هغه پر رسول ايمان راوړي، او بيا هېڅ شک په زړه کې ځاى نه ورکوي.

٣.منل) قبولول:

يعني هغه څه منل چې دا کلمه پرې دلالت کوي، يعنې يوازې د يو الله عبادت کول او د هغه پرته د هر چا عبادت پرېښودل .که څوک دا کلمه ووايي خو ټول عبادتونه يوازې د الله لپاره ونه ګڼي، نو د هغه مثال د هغو کسانو په څېر دى چې الله تعالى يې په اړه فرمايي:

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُوا آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ ﴾

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی داسې خلک وو چې کله به ورته وويل شول :له الله پرته بل حق معبود نشته، نو تکبر به يې کاوه او ويل به يې :ايا موږ خپل معبودان د يوه لېوني شاعر له امله پرېږدو؟

۴.تسليمېدل :

يعنې د دې کلمې غوښتنو ته بشپړ تسليمېدل .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي:

وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُور

يعنې : څوک چې خپل مخ) ځان (الله ته وسپاري، په داسې حال کې چې نيکوکار وي، نو بېشکه هغه کلک لاسوند) ټينګه رسۍ (نيولې ده، او د ټولو چارو پايله الله ته ورګرځي.

» يُسْلِمْ وَجْهَهُ «يعنې د الله حکم ته تسليم شي.

او» العروة الوثقى «همدا» لا إله إلا الله «ده.

۵.صدق) رښتينولي(:

يعنې دا کلمه بايد له زړه او په رښتينولۍ سره وو ايي .رسول الله ﷺ فرمايي:

»مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلا حَرَّمَهُ اللهُ عَلَى النَّار. «

يعنې : هر څوک چې په رښتيا او د زړه له کومې شهادت ورکړي چې له الله پرته بل حق معبود نشته او محمد ﷺ د هغه بنده او رسول دی، نو الله تعالی به دوزخ پرې حرام کړي.

۶.اخلاص :

يعنې عمل يوازې د الله لپاره خالص کول او له هر ډول شرک څخه يې پاکول .دا چې څوک دا کلمه د دنيا د کومې ګټې لپاره ونه وايي .رسول الله ﷺ فرمايي » :إِنَّ اللهَ حَرَّمَ عَلَى النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، يَبْتَغِي بِذَلِكَ وَجْهَ الله «

-بېشکه الله تعالی هغه کس پر اور حرام کړی دی چې» لا إله إلا الله «وو ايي او په دې سره يوازې د الله رضا غواړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷. مينه :

يعني د دې کلمې او د هغې د غوښتنو سره مينه کول، او له هغو کسانو سره مينه کول چې پر دې کلمه عمل کوي .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي:

-وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ .

-او له خلکو څخه ځينې داسې دي چې د الله پرته نور شريکان نيسي، هغوی د الله په شان خوښوي، خو مؤمنان الله ډېر سخت خوښوي.او ډېره زياته مينه ورسره لري .

-د» لا إله إلا الله «خاوندان له الله سره خالصه مينه لري، خو مشرکان حتی په مينه کې هم شرک کوي، يعني له الله سره نور معبودان هم خوښوي، او دا کار د» لا إله إلا الله «له معنی سره په ټکر کې دی.

ز. د عبادت معنی:

-عبادت د هر هغه ښکاره او پټې وينا او عمل نوم دی چې الله يې خوښوي او پرې راضي وي؛ لکه د الله او د هغه د رسول سره مينه، له الله ويره، پر هغه توکل، له هغه غوښتنه، لمونځ، زکات، د مور او پلار اطاعت، د الله ذکر، د کافرانو او منافقانو پر ضد جهاد او نور.

نو عبادت ډېر ډولونه لري او هر ډول طاعتونه په کې شامل دی، لکه د قرأن کريم تلاوت، له فقيرانو او اړمنو سره مرسته، رښتينولي، امانتداري او ښه وينا.

عبادت د مؤمن ټول هغه کارونه رانغاړي چې د الله د نږدې کېدو په نيت يې ترسره کوي.

حتی که د انسان خوړل، څښل او ويده کېدل هم د الله د اطاعت په نيت وي، نو اجر او ثواب به ورته وليکل شي.

لنډه دا چې که زموږ عادي کارونه د الله د رضا په نيت ترسره شي، نو عبادت ګرځي او د ثواب وړ کېږي، څکه عبادت يوازې لمونځ او روژه نه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح. الله تعالی مخلوقات د عبادت لپاره پيدا کړي دي:

لکه څنګه چې فرمايي :وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعِمُونِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ .

يعني- : ما پيريان او انسانان يوازې د دې لپاره پيدا کړي چې زما عبادت وکړي .زه له هغوی څخه روزي نه غواړم او نه دا غواړم چې ما ته خوراک راکړي، بېشکه الله پخپله روزي ورکوونکی، د ځواک څښتن او ډېر قوي دی.

-الله تعالی د پيريانو او انسانانو د پيدا کولو حکمت عبادت ګڼي، حال دا چې هغه د دوی عبادت ته اړتيا نه لري، بلکې هغوی د خپلې اړتيا له امله د الله عبادت ته محتاج دي.

-د بنده اړتيا د الله عبادت او له هغه سره شرک نه کول، له اوبو او خوړو هم ډېره مهمه ده.

او که د انسان زړه د عبادت خوږوالی او اخلاص وڅکي، نو بيا به د هغه لپاره له عبادته بل هېڅ شی خوږ نه وي.

همدارنګه، هېڅ څوک د الله د بندګۍ له دايرې پرته د دنيا له ستونزو خلاصون نه مومي.

ط. د عبادت ارکان:

هغه عبادت چې الله موږ پرې مکلف کړي يو، دوه رکنه لري:

۱. بشپړه عاجزي او ويره.

۲. بشپړه مينه.

-هغه عبادت چې الله تعالی پر خپلو بندګانو فرض کړی بايد د بشپړې عاجزۍ، وېرې، مينې، شوق او هيلې سره ترسره شي.

-ويلې شو :مينه پرته له ويرې او عاجزۍ لکه د خوراک يا مال سره مينه عبادت نه دی .همدارنګه، ويره پرته له مينې لکه د ښکارې حيوان څخه وېره هم عبادت نه شمېرل کېږي .يواځې کله چې ويره او مينه دواړه د عمل سره يوځای شي، نو هغه عبادت بلل کېږي، او عبادت يوازې د يو الله جل جلاله لپاره صحيح دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی – توحيد د عبادت د قبلېدو سبب دی :

-هغه عبادت چې الله تعالی امر پرې کړی له توحيد پرته د عبادت په توګه نه ګڼل کېږي .عبادت چې له شرک سره وي، سم نه دی او هېڅوک نه شي ويلای" که څوک د الله جل جلاله عبادت وکړي، خو عبادت يې له توحيد سره نه وي، نو هغه عبادت نه قبليږي ."هر څوک چې د الله عبادت کوي او په عبادت کې بل څوک ورسره شريک کړي، په حقيقت کې يې د الله عبادت نه دی کړی.

-نو توحيد، اخلاص د عبادت لپاره، او له شرک څخه ځان ساتل د عبادت د قبلېدو شرط دی .برسېره پر دې، عبادت يوازې هغه وخت قبلېږي چې د اسلامي شريعت او د رسول الله دسنتو سره سم وي.

د عبادت د قبليدو دوه شرطونه دي:

١ .عبادت بايد د الله د حکم او د رسول الله د سنتو سره سم وي.

لکه څنګه چې الله فرمايي :﴿بَلَى مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

يعني) : هو، هر څوک چې په نيکی سره خپل مخ الله ته وګرځوي، اجر يې د پروردګار په نزد دی، نه به وېره ولري او نه به خپه شي . (

أسلم وجهه : معنی يې داده : چې په حقيقت کې توحيد ومني او عبادت يوازې د الله لپاره وکړي.

وهو محسن : معنی يې داده : چې د رسول الله پيروي وکړي.

ک – شرک:

-شرک د يو الله پر الوهيت له ايمان سره ښکاره ټکر لري .ځکه چې يوازې د يو الله عبادت کول د ايمان له بنسټيزو او مهمو واجباتوڅخه دي .نو کله چې يو څوک په عبادت کې له الله سره بل څوک شريک کړي، هغه د ايمان د همدې اساسي اصل مخالفت کوي .له همدې کبله شرک تر ټولو لويه ګناه او ستر معصيت ګڼل کېږي، ځکه چې دا د دين بنسټ زيانمنوي.

.لکه څنګه چې الله فرمايي:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾

(c) ketabton.com: The Digital Library

-یعني : بېشکه الله دا نه بښي چې له هغه سره شریک ونیول شي، او له دې نه پرته نور گناهونه د چا لپاره چې وغواړي بښي يې.

-همدارنګه فرمايي :﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾

یعني - : شرک یو ستر ظلم دی.

-پیغمبر صلی الله علیه وسلم ته پوښتنه وشوه :ستره ګناه کومه ده؟ هغه وفرمایل:

»أن تَجْعَلَ للَّهَ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ «

-دا چې ته له الله سره بل څوک برابر او شریک وګرځوې، حال دا چې هماغه الله ته پیدا کړې یې.

-شرک عبادت باطلوي، لکه څنګه چې الله فرمايي:

﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

او که هغوی شرک کړی وای، نو هر هغه عمل چې دوی کاوه، یقیناً له منځه به تللی وای) بې‌ګټې به شوی وای .(یعني : که څوک شرک وکړي، هغه څه چې یې کړي له منځه ځي.

همدارنګه، مشرک به تل د دوزخ په اور کې پاتې وي:

الله جل جلاله فرمايي : ﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ﴾

-بېشکه هر څوک چې له الله سره شریک ونیسي، نو الله جنت پرې حرام کړی دی، او د هغه استوګنځای اور دی.

شرک په دوه ډوله دي:

١ .شرک اکبر :هغه وخت وی چې د عبادت کوم عمل د الله پرته د بل چا لپاره ترسره شي. لکه د روژې یا روغتیا غوښتل له بل چا) غیر الله، (ځخه , یا پر بل چا توکل کول، یا د بل چا لپاره سجده کول .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ «

ژباړه :او ستاسو پالونکي وویل :ما ته دعا وکړئ، زه به یې قبوله کړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

-الله جل جلاله فرمايلي دي : وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ . أل عمران . 160

ژباړه:او مؤمنان بايد پر الله توکل وکړي.

دا آيت پر الله جل جلاله د مؤمنانو د باور او اعتماد په ټينګار دلالت کوي، په ځانګړي ډول په ستونزو او جګړو کې.

او همدارنګه فرمايي :فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا «

ژباړه :نو يوازې د الله لپاره سجده وکړئ او د هغه عبادت وکړئ.

-نو ځکه چې دعا، توکل او سجده هغه عبادتونه دي چې الله پرې امر کړی، که څوک دا عبادتونه يوازې د الله لپاره وکړي، هغه موحد او مؤمن دی، او که د الله پرته بل چا لپاره يې ترسره کړي، هغه مشرک او کافر دی.

٢ .شرک اصغر :هغه خبره يا عمل دی چې انسان د شرکِ اکبر پر لور بيايي.

لکه :قبر مسجد ګرځول، يعنې د قبر تر څنګ لمونځ کول يا پر قبر باندې جومات جوړول، او دا کار حرام دی او کوونکی يې د الله په لعنت او د هغه له رحمته د لرې کېدو په وعده ګواښل شوی دی، لکه څنګه چې رسول الله ﷺ فرمايي) :لعنةُ الله على اليهودِ والنصارى اتخذوا قبورَ أنبيائهم مساجد .(

يعني : د الله لعنت دې وي پر يهودو او نصاراوو، چې د خپلو پيغمبرانو قبرونه يې مسجدونه ګرځولي دي.

د قبرونو مسجد ګرځول حرام دي، ځکه دا د مړو څخه د دعا غوښتلو او له هغوی څخه د حاجت غوښتلو وسيله ګرځي، او دا پخپله شرکِ اکبر شمېرل کېږي.

۴– د الله په اسماء او صفاتو ايمان :

الف – د الله بيان د هغه په نومونو او صفاتو چې ځان ته يې نسبت ورکړی يا د رسول الله له لارې څرګند شوي .الله په خپلو نومونو او صفاتو کې بې مثاله دی .لکه څنګه چې فرمايي :﴿- فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا ۖ يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ ۚ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني : هغه د اسمانونو او ځمکې پيدا کوونکی دی، هغه ستاسې لپاره له خپلو ځانونو جوړې) مېرمنې (پيدا کړې او له څارويو څخه هم جوړې، په دې سره تاسې زياتوي .د هغه په شان هېڅ شی نشته، او هغه ښه اورېدونکی، ښه ليدونکی دی .

-ځينې نومونه :رحمان :ډېر مهربان، بې پايه رحم کوونکی .لکه څنګه چې فرمايي) :الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ——

يعنی : ډېر مهربان، ډېر رحم کوونکی .

لکه څنګه چې فرمايي) :وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ——

يعني : او هغه ښه اورېدونکی، ښه ليدونکی دی.

بصير :ښه ليدونکی، دهر څه بشپړ ليد ونکی.

عزيز :برلاسی، ځواکمن او د عزت څښتن.

حکيم :بشپړ حکمت لرونکی، په هر کار کې د حکمت او پوهې خاوند.

-الله جل جلاله فرمايي :وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ——

يعني : هغه برلاسی، د حکمت څښتن دی.

ب - د الله د نومونو او صفتونو پر ايمان پايلې :

١ - د الله پېژندنه :څوک چې د الله پر نومونو او صفتونو ايمان راوړي، د الله په اړه يې پېژندنه زياتېږي او په يقين سره يې پر الله ايمان هم زياتېږي، او توحيد يې لا ټينګېږي.

٢ - د الله شکر او ستاينه د هغه د نومونو او صفتونو په وسيله کول، او دا د الله د ذکر تر ټولو غوره ډول دی، لکه څنګه چې فرمايي :﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ ——

يعني : ای مؤمنانو !الله ډېر ياد کړئ.

٣ - د الله د نومونو او صفتونو په وسيله دعا غوښتل، لکه څنګه چې فرمايي :﴿وَلِلَّهِ الأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا﴾ ——

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني : الله ته ښکلي نومونه دي، نو هغه په همدغو نومونو وبولئ.

لکه دا چي وو ايي» :اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ الرَّزَّاقُ فَارْزُقْنِي«...

-ای الله !زه له تا غوښتنه کوم، ته چي روزي ورکوونکی يې، ما ته روزي راکړه.

۴ - د الله پر نومونو او صفتونو دايمان له پايلې څخه دی :په دنيا کې نېکمرغي او ښه ژوند، او په آخرت کې د جنت نعمتونه.

دايمان آثار :

-ايمان پر الله د دنيا او آخرت دواړو لپاره ښې پايلې لري .ايمان د دنيا او آخرت ټولې نېکې چارې راجلبوي او له هر ډول بدۍ او بلا څخه يې ساتنه کوي.

دلته د ايمان ځيني مهمې پايلې دادي:

۱ -الله تعالی د مؤمنانو ټول کړاوونه او سختۍ له منځه وړي، هغوی له ګناه ساتي او د دښمن د دسيسو پر وړاندې يې خوندي کوي، لکه څنګه چي فرمايي :﴿إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ــــ

يعنی- : الله د مؤمنانو دفاع کوي او هغوی د ايمان په سبب بريالي کوي.

۲ -ايمان انسان ته پاک ژوند او نېکمرغي ورکوي، لکه څنګه چي فرمايي :﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً﴾ ــــ

-هر څوک، که نارينه وي او که ښځه، نېکې چارې وکړي او ايمان ولري، موږ ورته پاک او خوښ ژوند ورکوو.

۳ -ايمان دانسان نفس له خر افاتو پاکوي .څوک چي په رښتيا په الله ايمان ولري، ټول کارونه الله ته سپاري، ځکه چي هغه د ټولو نړۍوالو رب دی او د هغه پرته هېڅ رښتينی معبود نشته .مؤمن له مخلوق نه نه وېرېږي، زړه په چا نه تړي، او ځان له خر افاتو، اوهامو او بې بنسټه خيالونو ازادوي.

۴ -يو بل اغېز د ايمان دا دی چي انسان بريالی کېږي، له خطر او اضطراب څخه خوندي پاتې کېږي او خپلې غوښتنې ترلاسه کوي، لکه څنګه چي فرمايي :﴿أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ــــ

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني : دا کسان د خپل رب پر لاره دي او همدا کسان رستګار دي.

۵ -ستره پایله یې دا ده چې په ایمان د الله رضا ترلاسه کیږي، جنت ته داخلیږي او د تلپاتو نعمتونو او بشپړې رحمت ترلاسه کول دي.

په فرښتو ایمان لرل :

الف – د فرښتو په وجود باور کول .

-یعني : هغوی بندګان دي او د الله فرمانونه ترسره کوي:

-الله جل جلاله فرمائی : ﴿بَلْ عِبَادُ مُكْرَمُونَ لا يَسْبَقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ﴾

-د فرښتو په اړه ایمان څلور برخې لري:

١ .د هغوی په وجود ایمان.

٢ .په هغو نومونو ایمان چې پیژندل شوي، لکه جبرائیل.

٣ .په هغو صفاتو ایمان چې پیژندل شوي.

۴ .د هغو په اعمالو ایمان چې د الله په امریې ترسره کوي، لکه عبادت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

-بايد وويل شي چې په فرښتو باندې ايمان , دايمان له ارکانو څخه دی لکه څنګه چی الله جل جلاله فرمائي : ﴿آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ﴾

ب – د فرښتو صفات :

-فرښتې له نور څخه جوړې شوي دي او وزرونه لري .ځينې فرښتې لکه جبرائيل شپږ سوه بالونه لري .کله ناکله د الله په خوښه د انسان په بڼه څرګندیږي .د فرشتو دنده يوازې د الله عبادت کول او هيڅ ربوبيت يا الوهيت نلري.

ج – د فرښتو ډولونه او دندې:

١ .جبرائيل :پيغمبر انو ته د وحی راوړلو دنده لري.

٢ ميکائيل . : د باران د کيدو اوهرځای ته يې دليږلو دنده لري .

٣ .اسر افيل :د شپيلی پوکيدو دنده لري .

۴ .ملک الموت او دهغه ملګری : د ارواح اخستلودنده لري.

۵;کرام الکاتبين - : هغه فرښتې چې د انسان د ښو او بدو عملونو د ثبت کولو مسوول دي،

۶معقباتې فرښتې - : نورې فرښتې شته چې د انسانانو د ساتنې او حفاظت مسووليت لري.
-ځينې فرښتې د دوزخ ساتونکي دي او ځينې نورې د ښو مجلسونو او ذکر په لټه کې دي .ځينې يې د غرونو مسوولې دي، او ځينې يې په صفونو کې ولاړې وي او هيڅکله نه ستړې کيږي . په حقيقت کې، هيڅوا ته د الله جل جلاله د پوځونو شمير معلوم نه دی.

د -په فرښتو دايمان اثرات:

په فرښتو باندې ايمان مهمې اغېزې لري، چې ځينې يې دا دي:

١ .**د الله عظمت او د هغه په بشپړ قدرت پوهه** :ځکه چې د مخلوق عظمت د خالق عظمت ښيي، کله چې مؤمن پوه شي چې الله تعالی فرښتې د رڼا نه جوړې کړې دې چې مختلف وزرونه لري، نو هغه الله ته به په زيات عزت او قدر سره وګوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ .د الله تعالی په عبادت کې ثابت قدمی او ټينګښت :هر څوک چې په دې ايمان ولري چې فرښتې شتون لري او د هغه ټول عملونه ليکي، نو هغه به له الله څخه ډير وډار شي نو نه به په پټه او نه په علني توګه ګناه وکړي.

۳ .په عبادت کې صبر او د آرامی احساس :کله چې مؤمن يقين ولري چې په دې نړۍ کې زرګونه فرښتې ورسره دي چې د الله تعالی په غوره طريقه اطاعت کوي، نو هغه ته به آرامتيا ورسيږي.

۴ .د الله تعالی څخه د شکر او منني احساس، ځکه چې الله تعالی د انسانانو لپاره فرښتې د ساتنې او پالنې لپاره ګمارلي دي.

۵ .هغه به په دوامداره توګه د نړۍ پای ته رسيدو په اړه فکر کوي، ځکه چې د مرګ فرښتې په ياد لري چې يوه ورځ به د هغه روح قبض کړي، دا هغه هڅوي چې د خپل آخرت لپاره ايمان او نيک عملونه وکړي.

په آسماني کتابونو ايمان لرل:

الف– په کتابونو دايمان معنا:

-په کتابونو ايمان دا معنی لري چې انسان په پوره باور سره عقيده ولري چې الله تعالی د خپلو بندګانو د لارښوونې لپاره د پيغمبرانو له لارې کتابونه نازل کړي دي .دا کتابونه د الله تعالی کلام دی، او په هغو کې داسې خبرې شوي دي چې د هغه د شان او مقام سره مناسب دي .په دې کتابونو کې رڼا، حق او د خلکو لپاره د دنيا او آخرت لور ته هدايت شته.

ويل کيږي چې په اسماني کتابونو ايمان درې شيان رانغاړي:

۱ .په دې ايمان لرل چې يقيناً الله تعالی دغه کتابونه نازل کړي دي.

۲ .په هغو کتابونو ايمان لرل چې نومونه يې ياد شوي دي، لکه :قرأن کريم چې پر محمد ﷺ نازل شوی، تورات چې پر موسی عليه السلام نازل شوی، او انجيل چې پر عيسی عليه السلام نازل شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ .په هغو رښتينو خبرونو ايمان لرل چې له دغو کتابونو څخه مورږ ته رسېدلي دي، لکه هغه خبرونه چې قرآن کريم بيان کړي دي.

-بايد وويل شي چې په اسماني کتابونو ايمان د ايمان له بنسټيزو ارکانو څخه يو دی .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ .

ژباړه :ای مؤمنانو !په الله، د هغه په رسول، په هغه کتاب چې پر خپل رسول يې نازل کړی او په هغو کتابونو چې مخکې يې نازل کړي دي، ايمان راوړئ.

-نو الله تعالی امر کړی چې مورږ د هغه پر رسول محمد ﷺ او پر هغه کتاب چې پر ده نازل شوی، يعني قرآن، ايمان راوړو .همدارنګه يې امر کړی چې پر مخکنيو نازل شويو کتابونو هم ايمان ولرو.

-رسول الله ﷺ د ايمان په تعريف کې وفرمايل:

»أَنْ تُؤْمِنَ بِاللهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ.) «

يعني :ايمان دا دی چې ته په الله، د هغه په فرښتو، د هغه په کتابونو، د هغه په پيغمبرانو، د قيامت په ورځ او په قضا او قدر .د هغه په خير او شر .ايمان ولرې «.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب -د قرأن کریم کریم ځانګړتیاوې:

-قرأن کریم کریم د الله تعالی کلام دی چې زموږ پر پیغمبر محمد ﷺ نازل شوی دی .نو مؤمن انسان دې کتاب ته په ډېر درناوي او عظمت سره ګوري، هڅه کوي چې د هغه احکامو ته غاړه کېږدي، هغه تلاوت کړي او د هغه په آیتونو کې فکر او تدبر وکړي .همدا بس ده چې قرأن کریم زموږ لپاره په دنیا کې د هدایت لارښود او په آخرت کې د بریا سبب دی.

-قرأن کریم کریم داسې ډېرې ځانګړتیاوې لري چې هغه یې پر پخوانیو اسماني کتابونو برتره کړی دی، له هغو څخه یې ځینې دا دي:

١ .قرأن کریم کریم د ټولو الهي احکامو لنډیز او مجموعه ده، او هغه څه هم تصدیقوي چې په پخوانیو کتابونو کې د یو الله د عبادت په اړه راغلي دي .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي- :وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ .

ژباړه :ای پیغمبره !موږ پر تا دا کتاب) قرآن (په حقه نازل کړ، چې د مخکنیو کتابونو تصدیق کوونکی او پر هغو ساتونکی او ګواه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

-يعني قرأن کريم هغه صحيحه وحی تصديقوي چې په پخوانيو کتابونو کې موجوده ده.

او» مهيمنًا عليه «معنا دا ده چې قرأن کريم د پخوانيو کتابونو امين، باوري او شاهد دی.

٢ .د قرأن کريم پيروي کول، پر هغه عمل کول او د هغه احکامو ته غاړه ايښودل پر ټولو خلکو واجب دي .خو پخواني کتابونه هر يو يوازې د ځانګړو قومونو لپاره وو .الله تعالی فرمايي:

وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقرأن کريم لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَن بَلَغَ ....

ژباړه :او دا قرأن کريم ماته وحی شوی دی، تر څو په دې سره تاسو او هر هغه چاته چې دا قرأن کريم ورسېږي، وويروم او خبر يې کړم.

٣ .الله تعالی پخپله د قرأن کريم د ساتنې ضمانت کړی دی، او هېڅوک به ونه شي کولای چې هغه بدل يا تحريف کړي .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَ إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ .

ژباړه :بېشکه موږ دا ذکر) قرآن (نازل کړی دی، او يقيناً موږ به يې ساتنه هم کوو.

ج - د قرأن کريم کريم په وړاندې زموږ دنده:

-اوس چې موږ د قرأن کريم کريم د ځينو امتيازونو او ځانګړتياوو سره آشنا شوو، نو زموږ دنده د قرأن کريم کريم په وړاندې څه ده؟

-په ځواب کې بايد ووايو :موږ بايد د قرأن کريم کريم سره مينه ولرو او هغه درووند او محترم وبولو، ځکه چې دا د الله عزوجل کلام دی او تر ټولو رښتيني او غوره وينا ده.

-همدارنګه د قرأن کريم کريم د آيتونو تلاوت کول، د هغه په سورتونو کې تدبر کول، او د هغه د نصيحتونو، خبرونو او کيسو په اړه فکر کول پر موږ واجب دي.

او همدارنګه د قرأن کريم کريم د احکامو پيروي کول هم پر موږ واجب ده .لکه څنګه چې له حضرت عائشې رضي الله عنها څخه د حضرت محمد د اخلاقو په اړه پوښتنه وشوه، هغې په ځواب کې وويل:

»كانَ خُلُقُهُ القُرآنَ) «

يعني :د هغه اخلاق قرأن کريم وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعنې د قرأن کريم احکام او لارښوونې د رسول الله ﷺ په چلند او کردار کې په څرګندده بڼه ښکاره شوي وو، او هغه د قرأن کريم بشپړه پيروي کړې وه.

له همدې امله پر موږ د رسول الله پيروي واجب ده، ځکه چې هغه زموږ لپاره تر ټولو غوره لارښود او نمونه ده .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا .

ژباړه :بېشکه د الله رسول ستاسو لپاره غوره بېلګه ده، د هغه چا لپاره چې په الله او د قيامت په ورځ اميد لري او الله ډېر يادوي.

د – د پخوانيو اسماني کتابونو تحريف :

-الله تعالی په قرأن کريم کې موږ ته خبر راکړی دی چې اهل کتاب) يهود او نصارا (خپل کتابونه تحريف کړي دي او له هغې بڼې څخه يې بدل کړي دي چې الله نازل کړي وو.

-يهوديانو تورات تحريف او بدل کړ او د هغه احکام يې لوبې او مسخرې ګرځولي دي .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن مَوَاضِعِهِ .

ژباړه :په يهودو کې داسې کسان شته چې خبرې له خپلو ځايونو څخه بدلوي.

-نصاراوو هم د انجيل احکام تحريف کړل .الله تعالی د هغوی په اړه هم فرمايي:

)وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُم بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِندِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِندِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ.

ژباړه :او په اهل کتابو کې داسې کسان هم شته چې د کتاب لوستلو پر مهال خپلې ژبې داسې تاووي چې تاسو ګمان وکړئ هغه څه چې دوی يې لولي د الله له کتاب څخه دي، حال دا چې له کتاب څخه نه دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی و ایي چې دا د الله له لوري دي، خو له الله څخه نه دي .هغوی پر الله دروغ تړي، په داسې حال کې چې پوهېږي چې دروغ و ایي.

-نو هغه تورات چې اوس موجود دی، هغه تورات نه دی چې پر موسی علیه السلام نازل شوی و .همدارنګه اوسنی انجیل هم هغه انجیل نه دی چې پر عیسی علیه السلام نازل شوی و.

-بلکې هغه تورات او انجیل چې اوس د اهل کتابو په لاس کې دي، په هغو کې فاسدې عقیدې، باطل خبرونه او دروغجنې کیسې شاملې دي .له همدې امله موږ هغه نه تصدیقوو، پرته له هغه څه څخه چې قرأن کریم کریم یا صحیحو سنتو یې تایید کړي وي.

په پیغمبرانو ایمان راوړ ل :

الف– دخلکو رسالت ته اړتیا) : رسالت د انسانانو د لارښوونې وسیله ده : (

-رسالت د بندګانو لپاره یو ضروري امر دی، او د خلکو اړتیا رسالت ته د هرې بلې اړتیا څخه زیاته ده. ځکه رسالت د نړۍ روح او د ژوند رڼا ده .که په نړۍ کې روح، ژوند او رڼا نه وي، نو په هغې کې به کوم خیر او نېکمرغي پاتې شي؟

-تیاره نړۍ یوازې د رسالت د لمر په راختلو روښانه کېدای شي، او د دنیا او آخرت نېکمرغی ته د رسېدو او د ښه او بد د پېژندلو لپاره هېڅ بله لاره نشته مګر د رسالت له لارې.

لکه څنګه چې الله تعالی رسالت ته» روح «ویلی او فرمایلي یې دي :﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَٰكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَن نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا﴾ ژباړه :او همداسې مو د خپل امر له مخې تا ته یو روح) وحی (درولېږه .ته مخکې نه پوهېدې چې کتاب څه شی دی او ایمان څه ته و ایي؛ خو موږ دا) قرآن (رڼا ګرځولې ده چې د خپلو بندګانو له ډلې هر چا ته چې وغواړو په وسیله یې لارښوونه کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

-په پیغمبرانو ایمان د ایمان له بنسټونو څخه یو بنسټ دی .لکه څنګه چې الله تعالی فرمایي:

﴿آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ﴾
ژباړه :رسول) محمد (ﷺ پر هغه څه ایمان راوړی چې د خپل رب له لوري پرې نازل شوي دي، او مؤمنانو هم؛ هر یو پر الله، د هغه پر ملائکو، د هغه پر کتابونو او د هغه پر رسولانو ایمان راوړی دی.

-دا آیت څرګندوي چې پر ټولو پیغمبرانو ایمان لرل واجب دي، پرته له دې چې د هغوی تر منځ توپیر وشي. داسې نه لکه یهود او نصارا چې پر ځینو پیغمبرانو ایمان راوړي او پر ځینو نورو کفر کوي.

-لکه څنګه چې رسول الله ﷺ د ایمان په تعریف کې فرمایلي دي » :أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ «

ژباړه :ایمان دا دی چې ته پر الله، د هغه پر ملائکو، د هغه پر کتابونو، د هغه پر رسولانو، د قیامت پر ورځې، او پر تقدیر) چې خیر وي او که شر (ایمان ولرې.

-له بده مرغه هغه هېوادونه چې ځانونه پرمختللي بولي، له ډېرو کړاوونو، ستونزو او بدبختیو سره مخ دي، او د دې لامل دا دی چې هغوی د رسالت او اسماني لارښوونو څخه مخ اړولی دی.

ب – پر پیغمبرانو د ایمان معنی :

-یعنې دا پوره او قطعي باور لرل چې الله تعالی د هر قوم لپاره د هغوی له خپل جنس څخه یو پیغمبر لېږلی دی، تر څو هغوی د یو واحد خدای عبادت ته راوبولي.

-او دا باور لرل چې ټول پیغمبران رښتیني وو او د الله تعالی له لوري تایید شوي دي؛ یعنې هغوی امانتدار، پرهېزګار، لارښوونکي او سمه لار موندونکي وو، او د الله ټول پیغامونه یې خلکو ته پرته له پټولو، کمولو او زیاتولو رسولې دي .لکه څنګه چې الله تعالی فرمایي :﴿فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾

ژباړه :نو ایا د رسولانو پر غاړه له ښکاره پیغام رسولو پرته بله کومه دنده هم شته؟

-همدارنګه د دې خبرې تصدیق کول چې ټول انبیاء په څرګند حق باندې وو او د هغوی بلنه هم د توحید بلنه وه .لکه څنګه چې الله تعالی فرمایي :﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه :او په يقين سره موږ په هر امت کې يو رسول راولېږه) له دې بلنې سره (چې د الله عبادت وکړئ او له طاغوت څخه ځان وساتئ.

-کېدای شي د انبياوو دينونه په ځينو فرعي مسئلو کې د حلال او حرام له پلوه له يو بل سره توپير ولري . لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :﴿لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا﴾

ژباړه :موږ د هر يو لپاره له تاسو څخه يوه شريعت او يوه لاره ټاکلې ده.

بايد وويل شي چې پر پيغمبرانو ايمان په څلورو شيانو مشتمل دی:

١ . پر دې ايمان لرل چې د انبياوو رسالت د الله له لوري حق دی، او که څوک له هغوی څخه په يوه هم کافر شي، نو داسې دی لکه د ټولو رسالتونو څخه چې منکر شوی وي.

٢ . پر ټولو هغو پيغمبرانو ايمان لرل چې الله د هغوی نومونه ياد کړي دي، لکه :محمد، ابراهيم، موسی، عيسی او نوح عليهم السلام او نور ...همدارنګه پر هغو پيغمبرانو هم ايمان لرل چې موږ يې نومونه نه پوهېږو.

٣ . د هغو رښتينو خبرونو منل چې له پيغمبرانو څخه موږ ته رسېدلي دي.

۴ . د هغه پيغمبر د لارښوونو عملي کول چې موږ ته را استول شوی دی، او دا عقيده لرل چې هغه د ټولو پيغمبرانو سردار او وروستی پيغمبر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج – د نبي او رسول تعريف

نبي د» نبأ «له کليمې څخه اخيستل شوی دی او معنی يې خبر ورکوونکی ده .نو نبي هغه څوک دی چې د الله له لوري خبر راوړي .يا دا چې له» نبوت «څخه اخيستل شوی چې معنی يې لوړه او جګه ځمکه ده؛ نو نبي تر ټولو ډېر شريف او د لوړ قدر او منزلت څښتن وي.

د نبي اصطلاحي تعريف:

نبي هغه آزاد نارينه دی چې الله تعالی د خپلې وحی د تبليغ لپاره غوره کړی وي.

رسول په لغت کې:

رسول هغه چاته ويل کېږي چې د چا له لوري د پيغام رسولو ماموريت ولري.

د رسول اصطلاحي تعريف:

رسول هغه آزاد نارينه انسان دی چې الله تعالی هغه ته مستقل شريعت ورکړی وي او هغه يې مکلف کړی وي چې دا شريعت د مخالف قوم په منځ کې تبليغ کړي.

د – د پيغمبرانو ځانګړتياوې او نښې :

-رسول تر نبي ډېر ځانګړی مقام لري .له همدې امله هر رسول نبي وي، خو هر نبي رسول نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

-نو رسول هغه څوک دی چې د الله د شريعت د تبليغ لپاره د داسې قوم په منځ کې مامور شوی وي چې د الله له دين سره مخالف وي او ترې ناخبره وي.

خو نبي خپلواک شريعت نه لري، بلکې د پخواني پيغمبر د شريعت د تبليغ لپاره لېږل کېږي.

د پيغمبرانو صفات او د هغوی نښې :

-د پيغمبرانو عليهم السلام تر ټولو څرګند صفت دا دی چې هغوی بشر دي او د نورو انسانانو په څېر اوبو، خوړو او نورو اړتياوو ته ضرورت لري .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :﴿وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ﴾

ژباړه :او له تا څخه مخکې مو هم يوازې داسې سړي لېږلي دي چې هغوی ته مو وحی کوله.

-همدارنګه هغوی د نورو انسانانو په څېر له ستونزو، ناروغی او مرګ سره مخ کېږي.

او په هغوی کې د ربوبيت او الوهيت هېڅ ځانګړنه نشته .بلکې هغوی انسانان دي چې د پيدايښت او اخلاقو له پلوه د کمال درجې ته رسېدلي دي، او د نسب له اړخه د خلکو تر ټولو غوره وي .همدارنګه لوړ عقل او فصيحه ژبه لري چې د رسالت د رسولو او د ستونزو په مقابل کې په مقاومت کولو کې ورسره مرسته کوي.

-د بشر له ډول څخه د پيغمبر د لېږلو حکمت دا دی چې د خلکو لپاره بېلګه وي، ځکه هغه د دوی له خپل ډول څخه وي، نو طبعاً خلک کولای شي د هغه پيروي وکړي.

د پيغمبرانو بله ځانګړنه دا ده چې الله تعالی وحی يوازې هغوی ته ځانګړې کړې ده .لکه څنګه چې فرمايي : ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾

ژباړه :ووايه :زه يوازې ستاسو په څېر يو بشر يم، خو ما ته وحی کېږي چې ستاسو معبود يوازې يو معبود دی.

نو الله تعالی هغوی د خلکو له منځه غوره کړي او ټاکلي دي .لکه څنګه چې فرمايي :﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه :الله ښه پوهېږي چې خپل رسالت چا ته وسپاري.

-د پيغمبرانو بله ځانګېرنه دا ده چې په هر هغه څه کې چې د الله له لوري يې خلکو ته رسوي، معصوم وي او د هغه په رسولو کې له خطا او تېروتنې څخه خوندي وي.

-د پيغمبرانو بله ځانګړنه رښتينولي ده؛ يعني په خپلو خبرو او کړنو کې صادق وي .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :﴿هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ﴾

ژباړه :دا هماغه څه دي چې الله وعده ورکړې وه او رسولانو رښتيا ويلي وو.

-د هغوی له نورو صفاتو څخه صبر او زغم هم دی .نو رسولان د زېري ورکوونکي او وېرې ورکوونکي وو او خلک يې د الله دين ته بلل.

-په همدې لاره کې هغوی له ډول ډول ځورونو، کړاوونو او سختيو سره مخ شوي دي، خو بيا هم د الله د کلمې د لوړولو په لاره کې يې دا ټول زغملي او صبر يې کړی دی .الله تعالی فرمايي :﴿فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ﴾

ژباړه :نو ته همداسې صبر وکړه لکه څنګه چې د کلک هوډ خاوندانو پيغمبرانو صبر کړی و.

خو د پيغمبرانو د نښو په اړه بايد وويل شي چې :الله تعالی خپل رسولان په څرګندو معجزو او قوي دليلونو سره تاييد کړي دي چې د هغوی د رسالت پر رښتينولۍ دلالت کوي.

-نو الله تعالی د خپلو پيغمبرانو په وسيله داسې حيرانوونکي کارونه ترسره کوي چې د انسان له وسه پورته وي .دې ته معجزه ويل کېږي، او دا د هغوی د نبوت د رښتينولۍ څرګندونه او ثبوت دی.

د بېلګې په توګه:

-حضرت عيسی عليه السلام خپل قوم ته خبر ورکاوه چې هغوی څه خوري او په خپلو کورونو کې څه شی زېرمه کوي؛ او د موسی عليه السلام امسا په مار بدلېده؛ او د محمد ﷺ د ګوتې په اشاره سره سپوږمۍ دوه ټوټې شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هـ. د پيغمبرانو د رالېږلو حکمت:

-الله تعالی پيغمبران رالېږلي دي تر څو د خلکو لپاره د حق معبود وپېژندل شي او هغوی د هغه يوازيني خدای لوري ته راوبولي چې هېڅ شريک نه لري.

-همدارنګه د دې لپاره چې دين ژوندی وساتي او له تفرقې او اختلاف څخه مخنيوی وکړي .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :﴿شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾

ژباړه :الله ستاسو لپاره هماغه دين ټاکلی دی چې نوح ته يې سپارښتنه کړې وه، او هغه څه چې موږ تا ته وحی کړي دي، او هغه څه چې موږ ابراهيم، موسی او عيسی ته سپارښتنه کړې وه :دا چې دين ټينګ وساتئ او پکې تفرقه او اختلاف مه پيدا کوئ.

-همدارنګه هغوی يې د دې لپاره رالېږلي دي چې خلکو ته زېری ورکړي او هغوی ووېروي .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾

ژباړه :او موږ پيغمبران نه لېږو مګر د زېري ورکوونکو او وېرې ورکوونکو په توګه.

بايد وويل شي چې د پيغمبرانو زېری ورکول او وېرول دواړه د دنيا او آخرت لپاره دي .هغوی پرهېزګارانو ته په دنيا کې د پاک او نېک ژوند زېری ورکړی دی .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً﴾

ژباړه :هر څوک چې نېک عمل وکړي، که نارينه وي يا ښځه، او مؤمن وي، نو موږ به هغه ته پاک او خوشاله ژوند ورکړو.

-همدارنګه خلک د دنيا له عذاب او تباهۍ څخه خبروي .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي:

﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ﴾

ژباړه :نو که هغوی مخ واړوي، وو ايه :ما تاسو د داسې تندر له عذابه وېرولي ياست لکه د عاد او ثمود د قوم تندر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحيد

دماشومانو او تنکيو ځوانانو لپاره

-همدارنګه اطاعت کوونکو انسانانو ته د آخرت د جنت او نعمتونو زېرى ورکوي .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾

ژباړه :هر څوک چې د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړي، الله به هغه داسې جنتونو ته داخل کړي چې دلاندې به يې ويالې بهېږي او هغوى به پکې تلپاتې وي، او دا ستره بريا ده.

او ګناهکاران د آخرت له عذاب څخه وېروي .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾

ژباړه :او هر څوک چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړي او د هغه له حدودو واوړي، الله به هغه اور)جهنم (ته داخل کړي چې هلته به تلپاتې وي او د سپکاوي عذاب به ولري.

-همدارنګه الله تعالی هغوى رالېږلي دي تر څو د خلکو لپاره په چلند، اخلاقو او عبادت کې تر ټولو غوره بېلګه وي .لکه څنګه چې فرمايي :﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾

ژباړه :بېشکه ستاسو لپاره د الله په رسول کې غوره بېلګه شته، د هغه چا لپاره چې د الله او د آخرت ورځې هيله لري او الله ډېر يادوي.

پر محمدﷺ ، ايمان لرل :

-موږ ايمان لرو چې محمد ﷺ د الله بنده او رسول دى، د لومړيو او وروستيو خلکو سردار دى او د پيغمبرانو وروستى) خاتم الانبيا (دى، او له هغه وروسته به هېڅ پيغمبر رانشي.

هغه خپل رسالت تبليغ کړ، امانت يې ادا کړ، امت ته يې نصيحت وکړ او د الله په لاره کې يې په غوره ډول جهاد وکړ.

نو پر موږ واجب ده چې هغه څه چې موږ ته يې خبر راکړى دى، تصديق يې کړو؛ او په هغه څه کې چې امر يې کړى دى، اطاعت وکړو؛ او له هغه څه څخه چې منع يې کړې ده، ځان وساتو .او الله د هغه د طريقې مطابق عبادت کړو .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه :بېشکه ستاسو لپاره – د هغه چا لپاره چې د الله هيله لري او د قيامت ورځې ته سترګې په لار وي او الله ډېر يادوي – د الله رسول ﷺ غوره بېلګه ده.

-همدارنګه پر موږ واجب ده چې د هغه مينه د هر چا له مينې څخه مخکې کړو، که هغه پلار او مور وي، زوی وي او يا نور خلک .لکه څنګه چې هغه خپله فرمايلي دي » :لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ «

ژباړه :ستاسو له ډلې د هېچا ايمان نه بشپړ يږي تر څو چې زه ورته د هغه له پلار، زوی او ټولو خلکو څخه ډېر ګران نه شم.

-او د رسول الله ﷺ رښتيني مينه يوازې د هغه د سنتو په پيروي سره پوره کېږي .همدارنګه رښتيني نېکمرغي او بشپړ هدايت هم د هغه د لارښوونو په اطاعت پورې تړلې دی .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي: ﴿وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾

ژباړه :او که تاسو د هغه اطاعت وکړئ، نو هدايت به ومومئ، او د رسول دنده يوازې ښکاره پيغام رسول دي.

-همدارنګه پر موږ واجب دي چې هغه څه ومنو چې رسول الله ﷺ راوړي دي، د هغه پر سنتو عمل وکړو او د هغه لارښوونو ته درناوی او تعظيم وکړو .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي:

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾

ژباړه :ستا په رب قسم !هغوی تر هغه پورې مؤمنان نه دي تر څو چې په خپلو شخړو کې تا قاضي ونه ګرځوي، بيا ستا د پرېکړې په اړه په خپلو زړونو کې هېڅ تنګوالی احساس نه کړي او په بشپړه توګه تسليم شي.

-او پر موږ دا هم لازمه ده چې د هغه له لارښوونو سره له مخالفت څخه ځان وساتو، ځکه د هغه مخالفت د فتنې، ګمراهۍ او دردناک عذاب لامل ګرځي .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه :نو هغه کسان چې د هغه له امر سره مخالفت کوي باید وډار شي چې کومه فتنه به پرې راشي یا به دردناک عذاب پرې راکوز شي.

ز – د محمدي رسالت ځانګړنې :

١ – د محمد ﷺ رسالت د تېرو رسالتونو پای ته رسوونکی دی .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِن رِّجَالِكُمْ وَلَٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ﴾

ژباړه :محمد ﷺ ستاسو له نارینه وو څخه د هېچا پلار نه دی، بلکې د الله رسول او د پیغمبرانو وروستی دی.

٢ – د محمد ﷺ رسالت د تېرو رسالتونو ناسخ دی.

-الله تعالی له هېچا څخه د محمد ﷺ له دین پرته بل دین نه قبلوي، او هېڅوک د جنت نعمت ته نه رسېږي مګر د محمد ﷺ له لارې .نو هغه تر ټولو ګران پیغمبر دی، امت یې تر ټولو غوره امت دی، او شریعت یې تر ټولو بشپړ شریعت دی.

لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :﴿وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

ژباړه :او هر څوک چې له اسلام پرته بل دین وغواړي، هېڅکله به تري ونه منل شي، او هغه به په آخرت کې له زیانکارانو څخه وي.

او همدارنګه رسول الله ﷺ فرمایلي دي » :وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِيٌّ وَلَا نَصْرَانِيٌّ ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَّا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ «

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه :په هغه ذات قسم چې د محمد ﷺ روح د هغه په لاس کې ده ! که د دې امت له خلکو څخه کوم يهودي يا عيسوي زما د بلنې خبر واوري او بيا مړ شي او په هغه څه ايمان رانه وړي چې زه پرې رالېږل شوی يم، نو هغه به د دوزخ له خلکو څخه وي.

-د محمد ﷺ رسالت عام دی او انسانان او پېريان دواړه پکې شامل دي .الله تعالی د جنيانو له يوې ډلې څخه په نقل کې فرمايي :﴿يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ﴾

ژباړه :اې زمونږ قومه !د الله د بلونکي بلنه ومنئ.

او همدارنګه الله تعالی فرمايي :﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾

ژباړه :او موږ ته نه يې رالېږلی مګر د ټولو خلکو لپاره د زېري ورکوونکي او وېرې ورکوونکي په توګه.

رسول الله ﷺ فرمايي:

-فُضِّلْتُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ بِسِتٍّ :أُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ، وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ، وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ طَهُورًا وَمَسْجِدًا، وَأُرْسِلْتُ إِلَى الْخَلْقِ كَافَّةً، وَخُتِمَ بِيَ النَّبِيُّونَ) «

-ژباړه :ماته په شپږو شيانو کې پر نورو پيغمبرانو برتري راکړل شوی ده: ماته جامع او لنډې خو د ډېرو معناوو لرونکې خبرې راکړل شوې دي، د دښمنانو په زړونو کې د وېرې اچولو سره زما مرسته شوې ده،د جګړې غنيمتونه راته حلال کړل شوي دي،ځمکه راته پاکه او د لمانځه ځای ګرځول شوې ده،زه ټولو خلکو ته رالېږل شوی يم،او د پيغمبرانو لړۍ زما په وسيله پای ته رسېدلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج – پر پیغمبرانو د ایمان اغېزې :

۱ – د الله تعالی د رحمت او د هغه د مهربانۍ پېژندل پر خپلو بندګانو، ځکه چې هغه پیغمبران هغوی ته رالېږلي دي تر څو هغوی سمې لارې ته هدایت کړي او د الله د عبادت طریقه ور وښيي .ځکه دا کار د انسان د عقل له وسه پورته دی .الله تعالی د محمد ﷺ په اړه فرمايي:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾

ژباړه :او موږ ته نه يې رالېږلی مګر د ټولو نړیوالو لپاره د رحمت په توګه.

۲ – د دې ستر نعمت په بدل کې د الله تعالی شکر او مننه کول.

۳ – د ټولو پیغمبرانو سره مینه کول او هغوی ته درناوی او تعظیم کول، هغه ډول چې د هغوی د مقام سره مناسب وي؛ ځکه هغوی د الله د عبادت، د رسالت د تبلیغ او د بندګانو د نصیحت لپاره رالېږل شوي وو.

۴ – د هغو لارښوونو منل چې پیغمبرانو د الله له لوري راوړې دي او پر هغو عمل کول، تر څو د دنیا او آخرت خیر، هدایت او نېکمرغي مسلمانانو ته په برخه شي.

-لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :﴿فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى﴾

ژباړه :نو هر څوک چې زما د هدایت پیروي وکړي، نه به ګمراه شي او نه به بدبخته شي.

او هر څوک چې زما له یاد څخه مخ واړوي، نو هغه به تنګ او سخت ژوند ولري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ :په قیامت ایمان لرل:

الف – یعنې دا ټینګه او پخه عقیده لرل چې د قیامت ورځ به بې له هېڅ شک او تردید څخه راځي او انسان باید ځان د هغې لپاره چمتو کړي.

-همدارنګه باید د قیامت په نښو او هغو پړاوونو ایمان ولرو چې له هغې مخکې راځي .او باید په مرګ، د قبر په عذاب او نعمتونو، د صور په پو کېدو، له قبرونو څخه د خلکو په راوتلو، د محشر په وېره او هول، د اعمالو د نامو په پر انیستل کېدو، د مېزان په درولو، د صراط پر پل، د حوض، شفاعت، جنت او د هغه په نعمتونو ایمان ولرو چې تر ټولو لوی نعمت یې د الله تعالی دیدار دی .

-او همدارنګه باید په دوزخ او د هغه په عذابونو ایمان ولرو چې تر ټولو سخت عذاب یې د پروردګار له لیدلو څخه محرومېدل دي.

ب – د ایمان د دې رکن اهمیت د قرأن کریم له نظره او د هغه حکمت

قرأن کریم کریم د قیامت د ورځې یادولو او ذکر کولو ته ډېره پاملرنه کړې ده او په بېلابېلو ځایونو او مناسبتونو کې یې ترې یادونه کړې ده، او په بېلابېلو بلاغي طریقو یې د هغې حتمي و اقع کېدل بیان کړي دي .تر دې حده چې ایمان پر الله یې د قیامت له ایمان سره تړلی دی او فرمایلي یې دي :﴿ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَن كَانَ مِنكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ﴾

یعني : ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَن كَانَ مِنكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ

ژباړه :دا نصیحت هغه چا ته ورکول کېږي چې له تاسو څخه په الله او د آخرت په ورځې ایمان لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

-بله نکته چې د قيامت موضوع ته د قرأن کريم د پاملرنې اهميت څرګندوي، په قرأن کريم کې د قيامت يادونه دومره ډيره ده چې نږدې هره پاڼه کې يې د آخرت او د هغه د حالاتو يادونه شوې ده .د دې ورځې د اهميت له امله الله تعالى پرې ډېر نومونه ايښي دي چې د هغې د حتمي و اقع کېدو څرګندونه کوي، لکه : الحاقة، الو اقعة او القيامة) يعنې حتمي پېښه، رامنځته کېدونکې پېښه او د مړو د بيا راپاڅېدو ورځ.

د قيامت ځينې نور نومونه د هغې ورځې د وېرې او سختۍ څرګندونه کوي، لکه :الغاشية) قيامت(، الطامة)ستر ناورين(، الصاخة) غوږ شلوونکی آواز (او القارعة) سخته ټکوونکې پېښه.(

-د قيامت نور نومونه چې په قرأن کريم کې راغلي دي دا دي :يوم الدين، يوم الحساب، يوم الجمع، يوم الخلود، يوم الخروج، يوم الحسرة او يوم التناد.

او د ايمان دغه رکن ته د قرأن کريم د ځانګړې پاملرنې حکمت دا دی چې په آخرت ايمان د انسان د لاربښوونې، د نېکو عملونو د ترسره کولو، تقوا او پرهېزګارۍ په برخه کې ډېر مثبت اغېز لري.

-د قرأن کريم د بيان طريقه چې ايمان پر قيامت او نېک عمل يو له بل سره تړي، همدا ټکی څرګندوي .لکه څنګه چې الله تعالى فرمايي :﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ﴾

يعني : يوازې هغه څوک د الله جوماتونه آبادوي چې پر الله او د قيامت پر ورځې ايمان ولري.

او همدارنګه الله جل جلاله فرمايي :﴿وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾

ژباړه:او هغه کسان چې پر آخرت ايمان لري، پر دې) قرآن (هم ايمان لري او هغوی پر خپلو لمونځونو پابندي کوي.

-کېدای شي د قيامت د ورځې د ډېر يادولو بل حکمت دا وي چې انسانان د دنيا پر لور د ډېر تمايل او د هغې مال او متاع ته د زړه تړلو له امله قيامت هېر نه کړي .ځکه په قيامت ايمان د انسان په زړه کې د دنيا د زياتې مينې کچه راکموي او د طاعت او عبادت په لاره کې سيالي پيدا کوي .الله تعالى فرمايي :﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمُ انفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرَضِيتُم بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ..... ﴾

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه :اې مؤمنانو !په تاسو څه شوي دي چې کله درته وويل شي د الله په لار کې ووځئ، نو تاسو سستي کوئ ؟ آيا د آخرت پر ځای د دنيا له ژوند څخه خوښ شوي ياست؟ حال دا چې د آخرت په وړاندې د دنيا د ژوند ګټه ډېره لږه ده.

-نو له همدې امله، له الله تعالی څخه د ايمان وروسته هېڅ شی د آخرت پر ايمان دومره اغېز نه لري چې انسان چمتو کړي او لوړو هدفونو ته يې وهڅوي .انسان بايد دا کلک باور ولري چې که هغه د الله د امرونو د اطاعت لپاره په دنيا کې له کوم مال، نعمت يا خوند څخه تېر شي، نو د قيامت په ورځ به الله تعالی د هغه په بدل کې تر دې ډېر غوره، لوی او ارزښتناک نعمتونه ورکړي.

-د آخرت پر ايمان بله ګټه دا ده چې انسان يقين پيدا کوي چې د دنيا هېڅ خوشالي د آخرت له خوشالی سره د پرتله کېدو وړ نه ده، او همدارنګه د دنيا هېڅ عذاب .که هغه د الله په لار کې وي .د آخرت له عذاب سره بر ابرېدای نه شي.

فرعونيان د دوزخ اور ته وړاندې کېږي .او کله چې د قيامت په ورځ راپاځي، نو ورته وبه ويل شي :فرعونيان تر ټولو سخت عذاب ته داخل کړئ.

او په صحيح مسلم کې له زيد بن ثابت څخه روايت دی چې رسول الله ﷺ وفرمايل :وَ لَوْ أَنْ لَا تَدَافَنُوا لَدَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُسْمِعَكُمْ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ الَّذِي أَسْمَعُ مِنْهُ".

-ژباړه :که دا وېره نه وای چې تاسې به خپل مړي نه ښخوئ، نو ما به له الله تعالی څخه دا دعا کړې وای چې د قبر عذاب درته واوروي، لکه څنګه چې زه يې اورم.

بيا رسول الله ﷺ موږ ته مخ راواړاوه او ويې فرمايل :د دوزخ له عذاب څخه په الله پناه وغواړئ .بيا يې وفرمايل :د قبر له عذاب څخه هم په الله پناه وغواړئ .نو ټولو حاضرو کسانو وويل :موږ د دوزخ له عذاب او د قبر له عذاب څخه په الله تعالی پناه غواړو.

-او د قبر خوښی يوازې د صادقو مؤمنانو لپاره دي .الله تعالی فرمايي :إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلا تَخَافُوا وَلا تَحْزَنُوا وَ أَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

-هغه کسان چې وايي :زموږ رب الله دی، او بيا پر دې خبره ټينګ او ثابت پاتې شي، نو پر هغوی فرښتې نازلېږي او ورته وايي :مه وېرېږئ او مه خپه کېږئ، او د هغه جنت زېری واخلئ چې له تاسو سره يې وعده شوې وه.

-همدارنګه، الله تعالی فرمايي:

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتْ الْحُلْقُومَ وَ أَنتُمْ حِينَئِذٍ تَنظُرُونَ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ فَلَوْلَا إِن كُنتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ تَرْجِعُونَهَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ .

-کله چې روح تر حلقومه ورسيده، او تاسو په هغه وخت کې ګورئ، او موږ تر هغه ورته نزدې يو خو تاسو نه پوهېږئ، نو که تاسو ريښتيني ياست ، دغه روح به بيرته راګرځوئ.

-براء بن عازب وايي :رسول الله ﷺ د هغه مؤمن په اړه چې په قبر کې د هغو دوو فرښتو پوښتنو ته سم ځواب ورکوي، وفرمايل:

»يُنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَنْ صَدَقَ عَبْدِي فَأَفْرِشُوهُ مِنَ الجَنَّةِ وَالْبِسُوهُ مِنَ الجَنَّةِ وَ افْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى الجَنَّةِ «وَ افْتَحُوا لَهُ إلى الحبَّه، قَالَ :فَيَأْتِهِ مِنْ رُوحِهَا وَطَيِّهَا وَيَفْسَحُ لَهُ فِي قَبْرِهِ مَدَّ بصره .

-ژباړه :نو له آسمان څخه يو غږ کوونکی غږ کوي چې :زما بنده رښتيا ويلي دي، نو د هغه لپاره له جنت څخه فرش راوړئ، د جنت جامې پرې واغوندئ او د جنت يوه دروازه ورته پر انيزئ .رسول الله ﷺ وفرمايل: بيا د جنت خوشبويي او خوږ بوی هغه ته رسيږي او د هغه قبر تر هغه ځايه پورې پراخيږي چې سترګې يې وررسيږي.

-بايد وويل شي چې د قبر د عذاب او د هغه د نعمتونو، او د دوو فرښتو د پوښتنو او ځوابونو په اړه د رسول الله ﷺ څخه ډېر صحيح او کڼ حديثونه روايت شوي دي .نو ځکه د قبر په ازموينه ايمان راوړل او پر هغې باور لرل پر موږ واجب دي.

البته موږ د هغې د کيفيت په اړه خبرې نه کوو، ځکه دا موضوع د بلې نړۍ پورې اړه لري چې عقل پکې د درک توان نه لري.

او دا غيبي چارې د حواسو له لارې نه درک کېږي .ځکه که حواسو دا درک کولای، نو په غيبو د ايمان راوړلو ګټه او د تکليف فلسفه به له منځه لاړه شي .او لکه څنګه چې رسول الله ﷺ وفرمايل، خلکو به

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل مړي نه ښخول .او ځکه چې دا حکمت د حیوانانو په اړه نشته، نو هغوی د قبر عذاب اوري او درک کوي.

د قیامت نښې :

-یوه له هغو مسایلو څخه چې ایمان پرې واجب دی، دا دی چې موږ باید باور ولرو چې قیامت حتماً راځي او په دې کې هیڅ شک او تردید نشته .او د قیامت په وخت یوازې الله تعالی پوهیږي، او هغه یې د خلکو نه پټ کړی دی .الله تعالی فرمایي:

يَسْأَلُونَكَ عَنْ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ .

-د قیامت په اړه له تا څخه پوښتنه کیږي چې کله به رامنځته شي؟ وو ایه :یوازې زما پروردګار پرې پوهیږي او هیڅوک پرته له هغه نه شي کولی چې په خپل وخت کې یې رامنځته کړي .قیامت د آسمانونو او ځمکې پر اوسیدونکو سخت دی .قیامت یوازې ناڅاپه راځي .خلک فکر کوي چې ته پرې پوهیږې، خو زیاتره خلک نه پوهیږي .

-او د قیامت د نښو په اړه له رسول الله ﷺ څخه ډېر حدیثونه روایت شوي دي .د قیامت د کوچنیو نښو په اړه هم حدیثونه شته چې زیاتره یې د خلکو فساد، فتنو ظهور او د هغوی د دینه انحراف ته اشاره کوي.

د قیامت د کوچنیو نښو څخه یوه نښه هغه ده چې د جبریل په حدیث کې راغلې ده:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"أَنْ تَلِدَ الأَمَةُ رَبَّتَهَا وَأَنْ تَرَى الحُفَاةَ العُرَاةَ العَالَةَ رُعَاءَ السَّاءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي البُنْيَانِ "

-ژباړه :رسول الله ﷺ وفرمایل :یوه نښه يي دا ده چي کنیزه به خپل آقا زیږوي، یعني موراني به خپلې کنیزې ګڼل کیږي او ځانونه د هغوی پر وړاندې سرداراني ګڼي .بله نښه يي دا ده چي بې وزله، پابرهنه او چوپانان به د لوړتیا په جوړولو او ودانولو کې له یو بل سره سیالي کوي.

-د قیامت په اړه یو بل حدیث هم دی چي له رسول الله ﷺ څخه روایت شوی دی:

"مَتَى السَّاعَةُ؟ فَقَالَ :إِذَا ضُيِّعَتِ الأَمَانَةُ فَانْتَظِرُوا السَّاعَةَ .قَالَ :وَكَيْفَ إِضَاعَتُهَا؟ قَالَ :إِذَا أُسْنِدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرُوا السَّاعَةَ ".

-ژباړه :کله قیامت راځي؟ رسول الله ﷺ وفرمایل :کله چي امانت ورکول ضایع شي، نو قیامت ته انتظار وکړئ .پوښتنه وشوه :دا څنګه ضایع کیږي؟ رسول الله ﷺ وفرمایل :کله چي کارونه هغو کسانو ته ورکړل شي چي د هغوی اهل نه وي، نو قیامت ته انتظار وکړئ.

د قیامت د لویو نښو په اړه، هغه نښې دي چي د قیامت له را رسیدو مخکې، په مسلسل ډول پېښیږي، لکه هغه مهرې چي د نخ څخه پرې شي، دیوې وروسته بله راځي.

د قیامت لويې نښې :

په صحیحو حدیثونو کې د قیامت د لویو نښو حدود لس ذکر شوي دي .له دې جملې څخه یو حدیث د حذیفه رضی الله عنه دی چي وايي :موږ یوځای خبرې کولې، چي رسول الله ﷺ موږ ته وکتل او و يي فرمایل :تاسو څه وایئ؟ موږ ورته وویل :موږ د قیامت په اړه خبرې کوو .رسول الله ﷺ وفرمایل :قیامت نه راځي تر څو لس نښې څرګندې نشي .بیا يي هغه نښې بیان کړې، چي له هغې جملې څخه د هغو نښو څخه یو د دجال ظهور دی.

د قیامت لويې نښې داسې بیان شوي دي:

- د دود راپورته کیدل.
- د دجال ظهور.
- یو حیوان چي له ځمکې راښکاره کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د لمر له لويديځه دلمر ختل.
- د عيسى بن مريم) عليه السلام (نزول.
- د يأجوج او مأجوج قومونو ظهور.
- درې خسفونه يو په ختيځ، بل په لويديځ او دريم يې په جزيرة العرب کې .
- د يمن څخه به يو اور راووځي چې د محشر په لور خلکو ته لاربښوونه کوي.

د دجال ظهور:

-د دجال ظهور د کفر او فتنې سرچينه ده .ټول پيغمبران خپل قومونه د دجال له شره خبر کړي دي، او هر يو يې هغه په داسې ډول توصيف کړی چې ټول خلک يې وپېژني .رسول الله ﷺ هم خپله امت له دجال څخه په احتياط خبرداری ورکړی او هغه يې داسې توصيف کړی چې هر څوک به يې وپېژني.

-د انس بن مالک روايت دی چې رسول الله ﷺ وفرمايل:

"ما من نبي إلا قدْ أَنذَرَ أُمَّتَهُ الْأَعْوَرَ الكَذَابَ، أَلَا إِنَّهُ أَعْوَرُ وَإِنَّ رَبَّكُمْ لَيْسَ بِأَعْوَرَ، مكتوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ كَفَرَ ".

-ژباړه :هيڅ پيغمبر نه دی راغلی مګر چې خپل امت ته يې د دجال له خطره خبرداری ورکړی دی .هغه يوه سترګه لري، خو ستاسو رب يوه سترګه نه لري .د هغه د دواړو سترګو تر منځ" ک، ف، ر) "کفر (ليکل شوی دی.

او ابو هريره روايت کوي چې رسول الله ﷺ وفرمايل:

"ألا أخبركم عن الدجالِ ما حدَّثَ به نبيٌّ قومهِ؟ إِنَّهُ أَعْوَرُ، وَإِنَّهُ يَأْتِي مَعَهُ جَنَّةٌ وَنارٌ، فَالَّتِي يَقُولُ إِنَّهَا الجَنَّةُ هِيَ النَّارُ، وَإِنِّي أُنذِرُكُمْ مَا أَنْذَرَ بِهِ نُوحٌ قَوْمَهُ ".

ژباړه :آيا تاسو ته د دجال په اړه داسې څه ونه وايم چې هيڅ پيغمبر خپل قوم ته له هغه څه نه وي ويلي؟ رسول الله ﷺ وفرمايل :دجال يوه سترګه لري، او له هغه سره به يو څه داسې شوي وي چې يو يې جنت

(c) ketabton.com: The Digital Library

بولي او بل يې دوزخ .هغه څه چې هغه جنت ګڼي، په حقيقت کې دوزخ دی .زه تاسو ته د دجال د خطر څخه خبرداری درکوم لکه څنګه چې نوح) عليه السلام (خپل قوم ته ورکړی و.

پایله :د دجال ظهور د قيامت لويه نښه ده، او مورږ ته په دې اړه د رسول الله ﷺ له حدیثونو څخه ځينې مهمې نښې معلومې شوې دي، چې ټول مسلمانان باید ورڅخه خبر وي او ځانونه د دجال فتنې څخه بچ کړي.

-د دجال فتنې څخه بچ کول او بعثت) د مړو ژوندیا کول(

رسول الله ﷺ فرمايي :د دجال فتنې څخه د بچ کولو یوازینۍ لار علم او عمل دي .د علم معنی دا ده چې موږ پوه شو چې دجال یوه سترګه لري، هغه یو پست او بد انسان دی خوراك او څښاك کوي او کفر یې ددوه سترګو ترمنځ ليکل شوي دي.

-د عمل معنی دا ده چې هر مسلمان باید د هرتشهد په آخر کې د دجال فتنې څخه الله تعالی ته پناه یوسي او د سوره کهف لومړی لس آيتونه حفظ کړي .څکه چې رسول الله ﷺ فرمايي» :مَنْ حَفِظَ عَشَرَ آيَاتٍ مِنْ أُوَلِ سُورَةِ الْكَهْفِ عُصِمَ مِنَ الدَّجَّالِ «

-ژباړه :څوک چې د سوره کهف لومړني لس آيتونه حفظ کړي، الله تعالی هغه د دجال له فتنې څخه ساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ه - بعثت) د مړو ژوندی کيدل(

-موږ په قرآنکريم ، سنتو، عقل او فطرت سره باوري يو چې د قيامت په ورځ به ټول مړه شوي کسان ژوندی شي .زموږ يقين دا دی چې هر څوک چې په قبر کې دی، بيا به هغه را پورته شي او روحونه به خپلو اجسادو ته و اپس راستانه شي، او ټول خلک به د خپل پروردګار مخې ته راځي .الله تعالی فرمايي- :ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ .

ژباړه :بيا به تاسو وروسته له دې مړه شئ، او بيا به د قيامت په ورځ راژوندی شئ.

رسول الله ﷺ هم فرمايي :يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَة حُفَاةٌ عراة غرلا .

يعني» : خلک به د قيامت په ورځ، پښې لوڅې ، جسمونه يې لوڅ اونا سنته به راپورته شي .«

-مسلمانان ټول په دې خبره باندې اجماع لري چې بيا ژوندی کېدل حقيقت لري، او حکمت يې هم دا دی چې الله تعالی خلک د هغه تکاليفو پر اساس چې له پيغمبرانو څخه ورته راغلي دي، انعام او جزا ورکوي . الله تعالی فرمايي- :أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَ أَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ

ژباړه :آيا تاسو فکر کوئ چې موږ تاسو بې ګټې پيدا کړي ياست او تاسو به موږ ته بيرته نه راځئ؟

کافران د بيا را ژوندی کولو څخه انکار کوي او باور لري چې دا ممکنه نه ده، خو شريعت، حواس او عقل ټول دکفارو نظر غلط ګڼي .الله تعالی فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَى وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللهِ يَسِيرٌ .

-ژباړه :کافران وايي چې دوی نه ژوندی کيږي، وو ايه :هو، سوګند مې په پروردګاردی، تاسو يقيناً ژوندی کيږئ، او بيا به تاسو ته هغه څه چې ستاسو عملونه دي، ورکړل شي، او دا د الله لپاره اسانه دی.

او په دې اړه الله تعالی هم فرمايي:

-وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَى وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

-ژباړه :کافران وايي :قيامت به زموږ خواته نه راځي، وو ايه :هو، سوګند مې په پروردګاردی چې هغه د غيبي معلوماتو مالک دی، قيامت به حتماً راشي، او هيڅ شی به په آسمانونو او ځمکې کې له هغه څخه پټ نه وي، نه کوچنی او نه لوی، ټول به په روښانه کتاب کې ثبت وي.

-او د دې موضوع په اړه ټولې آسماني کتابونه تو افق لري.

-الله تعالی د خپلو بندګانو لپاره د بيا ژوندی کيدو ځرک په همدې نړی کې هم ښودلی دی .په قرآن کريم کې يې پنځه بېلګې ذکر کړي چې لومړی يې دا ده:

١ .د بنی اسرائيلو د خلکو کيسه :

کله چې د موسی عليه السلام قوم ورته وويل" :موږ به هيڅکله پر تا ايمان را نه وړو تر څو خداي په ښکاره ونه وينو". نو الله تعالی هغوی مړه کړل او بيا يې ژوندي کړل .الله تعالی په دې اړه فرمايي:

"وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ وَأَنْتُمْ تَنظُرُونَ ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِن بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ "

-ژباړه :کله چې تاسو وويل :ای موسی، موږ به پر تا ترهغه ايمان رانه وړو تر څو خداي په ښکاره ووينو، نو بيا هغه صاعقه چې تاسو يې ګورئ، تاسو ته راغله، او بيا مو له مرګه وروسته ژوندی کړل ترڅو شکر اداء کړئ.

٢ .د بنی اسرائيلو د يو وژل شوي سړي کيسه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنی اسرائیلو قوم د یوه کس په هکله بحث او جګړه وکړه چې هغه څنګه مړ شوی و .نو الله تعالی ورته امر وکړ چې یوه غوا مړه کړئ او د هغې غوښه پر هغه مړي باندې ووهئ .بیا به هغه سړی را ژوندی شي او د خپل مرګ کیسه به بیان کړي.

۳ .د یو قوم کیسه چې د مرګ څخه وتښتېدل :

یو قوم له خپلې مېنې څخه وتښتېده ترڅو د مرګ څخه ځان وژغوري، خو الله تعالی هغوی مړه کړل او بیا یې ژوندی کړل.

۴ .د یوه سړي کیسه چې د یوه ښار ترڅنګ تېر شو:

یو سړی له یوه ښار څخه تېر شو چې د خلکو په زوال او بیا ژوندی کیدو یې باور نه درلود .الله تعالی هغه سړی سل کاله مړ کړ، بیا یې ژوندی کړ.

۵ .د ابراهیم علیه السلام د پرندګانو کیسه :

ابراهیم علیه السلام څلور پرندې مړې کړې او بیا یې ټوټې ټوټې کړې، بیا د الله تعالی په امر هغه پرندې ژوندی شوې.

-دا ټولې بېلګې د الله تعالی د قدرت او د بیا ژوندی کولو د حقیقت شواهد دي، چې دا د قیامت په ورځ د مړو بیا ژوندیدل ته یو له څرګندو نښو څخه دي.

د بیا راژوندی کیدو امکان د عقل له نظره دوه دلیلونه لري:

۱ .لومړی دلیل :الله جل جلاله د آسمانونو، ځمکې او هغه څه چې په کې دي، د لومړي ځل لپاره یې پیدا کړي دي .هغه ذات چې د پیداکیدو پیل یې کړي، یقیناً د هغه د بیا راژوندی کیدو لپاره نه یوازې چې توان لري بلکه د دې کار ترسره کول ورته اسانه دي .لکه څنګه چې الله تعالی فرمایي :وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ "

ژباړه :الله جل جلاله هغه ذات دی چې پیداکول کوي بیا همدغه ذات یې بیرته را ژوندکوي.

همدارنګه، الله جل جلاله په دې اړه چې څوک د پوسیدلو هډوکو ژوندی کولو څخه انکار کوي، داسې فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ "

ژباړه :وو ایه :هغه ذات چې دا مړه شوي هډوکي ژوندی کوي، هغه ذات دی چې لومړی ځل یې پیدا کړي دي او هغه د هرځل پیداکیدو په اړه پوهیږي.

۲ .دویم دلیل :الله تعالی د مړې ځمکې پر سر د باران په اوریدو سره یې ژوندی کوي او شنه او ښایسته کوي یې . نو هغه ذات چې د مړې ځمکې بیا ژوندی کولو توان لري، د مړو خلکو بیا ژوندی کولو توان به یقیناً لري .الله تعالی فرمايي:

"وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبَارَكًا فَأَنبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَّهَا طَلْعٌ نَّضِيدٌ رِّزْقًا لِّلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا كَذَٰلِكَ الْخُرُوجُ] "

-ژباړه :او موږ له آسمانه برکت لرونکی اوبه راولیږلې، او د هغې له لارې مو باغونه او د خوشو دانو حاصل وکړ، او لوړ نیالګی، چې مېوه یې له یو بل سره تړلې وي .دا ټول د بندګانو د روزي لپاره و .موږ په دې ډول د مړه ځمکې ژوندیا کولو سره د مړو بیرته راایستلو ته ورته کړنه ښودلې ده.

او هر عقل لرونکی پوهیږي چې هغه څوک چې لوی کارونه کولای شي، په کوچنیو کارونو کې به ډیر قوي وي .نو هغه خداوند چې آسمانونه او ځمکې یې له دې لوی عظمتونو سره جوړې کړي دي، په یقین سره د مړو بیا ژوندیو کولو توان لري .الله تعالی فرمايي:

"أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ] "

ژباړه :آیا هغه څوک چې آسمانونه او ځمکې پیدا کړي، توان نلري چې انسانان بیا لکه خپل ځانونه جوړ کړي؟ هو، هغه کولی شي، ځکه چې هغه د خالق، پوه او توانا دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و-دحساب ورځاو د اعمالو وړاندې کيدل:

موږ پدې ایمان لرو چې خلک به د قیامت په ورځ د خپل پروردګار حضورته راځي، لکه څرنګه چې الله تعالی فرمايي:

"فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْو اقِعَةُ و انشق السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنكُمْ خَافِيَةٌ "

ژباړه :آيت که تاسو ذکر کړی د قرآن مجيد له سورة الو اقعه) آيت ۶۶-۷۹ (څخه دی .که تاسو غواړئ، زه د دغه آيت معنی او تفصيل درته ترجمه کوم:

"فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْو اقِعَةُ و انْشَقَّ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنكُمْ خَافِيَةٌ"

-ترجمه :دا آيتونه د قيامت د ورځې حالت بيانوي.

"1نو په هغه ورځ چې قيامت و اقع شي"

يعني هغه ورځ به راشي چې الله تعالی به دنيا پای ته ورسوي او د حساب ورځ به شروع شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

"2او اسمان به څېرې شي او کمزوری به شي"

نن اسمان قوي او منظم ښکاري، خو د قیامت په ورځ به اسمان مات او پر انېستل شي او خپل اوسنی نظام به له منځه ولاړ شي.

"3فرشتې به د اسمان په څنډو کې وي"

په هغه ورځ به ډېرې فرشتې وي چې د الله حکمونه به عملي کوي او د اسمان په غاړو کې به ولاړې وي.

"4ستاسو د رب عرش به اته فرشتې پورته کړی وي"

د الله تعالی لوی عرش) تخت (به اته سترې فرشتې پورته کړی وي .دا د الله د عظمت او قدرت نښه ده.

"5 په هغه ورځ به تاسو وړاندې کړل شئ"

یعنې ټول انسانان به د الله حضور ته د حساب لپاره حاضر کړل شي.

"6له تاسو څخه به هېڅ شی پټ نه وي"

ستاسو ټول عملونه:

- ښه کارونه
- بد کارونه
- پټ کارونه

ټول به الله ته ښکاره وي او هر انسان ته به د خپل عمل حساب ورکول کېږي.

لنډه معنا:

دا آیتونه وايي چې د قیامت په ورځ به اسمان مات شي، فرشتې به هر ځای وي، د الله عرش به اته فرشتې پورته کړي، او ټول انسانان به د حساب لپاره د الله حضور ته راوستل شي او هېڅ عمل به پټ پاتې نه شي.

همدارنګه، الله تعالی فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

دماشومانو او تنکيو ځوانانو لپاره

"وَعُرِضُوا عَلَى رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا

ژباړه :دا خبره د قيامت د ورځې په اړه ده : .

"1 خلک به صف صف د خپل پروردګار په وړاندې راشي"

-يعني د قيامت په ورځ به ټول انسانان راټول شي او په قطارونو) صفونو (کې به د الله تعالی حضور ته ودرېږي .هر انسان به د حساب لپاره انتظار کوي.

"2 تاسو به زموږ حضور ته داسې راشئ لکه څنګه چې موږ تاسو په لومړي ځل پيدا کړي و"
د دې مطلب دا دی چې انسانان به د قيامت په ورځ:

- بې مال
- بې لباس
- بې قدرت
- بې مقام

راپاڅول کېږي، لکه څنګه چې انسان د مور له نس څخه نوی پيدا کېږي .يعني انسان به يوازې د خپلو عملونو سره د الله حضور ته ودرېږي.

3 اصلي پيغام

دا آيت انسان ته يادونه کوي چې:

- دنيايي مال، قدرت او مقام به هلته ګټه ونه کړي.
- هر انسان به يوازې د خپلو عملونو) ښه يا بد (حساب ورکوي .

-موږ همدا راز دې ته ايمان لرو چې اعمال به محاسبه شي او حساب به اخيستل کيږي، لکه څرنګه چې په قرأن کريم او حديث نبوي کې راغلي دي .الله جل جلاله به د مؤمنانو سره خلوت وکړي او هغوی ته به د خپلو ګناهونو په اړه يادونه وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

توحید

دماشومانو او تنکیو ځوانانو لپاره

-خو د کافرو لپاره د اعمالو محاسبه اړینه نه ده، ځکه چې دوی نېکۍ نه لري او یوازې د دوی ګناهونه شمېرل کېږي او له هغوی څخه اعتراف اخیستل کېږي .لکه څرنګه چې الله تعالی فرمایي:

"يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا وَيَنقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا إِنَّهُ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا "

-ژباړه :

ای انسانه!

-ته په دې دنیا کې ډېر کوښښ او زحمت کوې او د ژوند اوږده لاره تېروې، خو په پای کې به خامخا د خپل رب) الله (سره مخامخ کېږې او د خپلو عملونو حساب به ورکوې.

بیا به خلک په دوه ډلو ووېشل شي:

1 هغه څوک چې د خپلو عملونو کتاب په ښي لاس کې واخلي:

-د هغوی حساب به اسان وي .الله به ورسره مهرباني وکړي او د حساب وروسته به په خوشحالۍ سره خپل کور) جنت (ته ولاړ شي او له خپلو کورنیو سره به خوشحاله وي.

2 او هغه څوک چې د خپلو عملونو کتاب له شا نه واخلي :

دا خلک به ډېر پښېمانه شي او د تباهۍ او مرګ دعا به کوي .بیا به هغوی دوزخ ته وغورځول شي او سخت عذاب به وویني.

ولې به داسې وشي؟

ځکه چې دا انسان په دنیا کې بېغمه او په ګناهونو خوشحال و او داسې یې فکر کاوه چې:

- موږ به هېڅکله د الله حضور ته نه ځو.
- زموږ نه به حساب نه اخیستل کېږي.

خو حقیقت دا دی چې الله تعالی د هر انسان له حاله ښه خبر دی او د هر کار حساب به اخلي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

-عايشه رضی الله عنها درسول الله صلي الله عليه وسلم څخه روایت کوي چې فرمايلي يې دي : لَيْسَ أَحَدٌ يُحَاسَبُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا هَلَكَ . فَقُلْتُ :يارَسُولَ الله أَلَيْسَ قَدْ قَالَ اللهُ تَعَالَى» : مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَسَوْفَ يُحاسب حساباً يَسيراً فَقَالَ رَسُولُ الله : إِنَّمَا ذَلِكَ الْعَرْضُ، وَلَيْسَ أَحَدٌ يناقش الحِسَابَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إلا عُذِّبَ .

ژباړه- : بخاري د عايشې رضی الله عنها څخه روایت کوي چې رسول الله ﷺ وفرمایل:

"هیڅوک به داسې نه وي چې د قیامت په ورځ محاسبه شي، هلاک کيږي ".ما وويل :ای رسول الله، آیا الله تعالی نه دي فرمايلي چې هر څوک چې خپل کتاب په ښي لاس ترلاسه کړي، حساب به يې آسانه وي؟ رسول الله ﷺ وویل" :دا یوازې د اعمالو وړاندې کول دي، او هغه څوک چې د قیامت په ورځ محاسبه شي، عذاب به ورته ورکول کيږي".بخاري .

-موږ باور لرو چې مؤمن ته خپل کتاب ورکول کيږي او هغه په ډیر خوشحالی سره د خپل حساب اعلان کوي .الله تعالی فرمايي:

-"وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيمِينِهِ فَيَقُولُ هَاؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَ إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلاقٍ حِسَابِيَ "ژباړه" :او هغه څوک چې خپل کتاب په ښي لاس ترلاسه کړي، هغه به خوشحاله وي او وايي :ای اهل حشر، زما کتاب واخلئ او ولولئ .زه ډاډه وم چې زه به د حساب سره مخ شم".

-هغه به په یوه خوشحاله ژوند کې وي او د جنت لوړ ځایونه به د هغه لپاره وي، چې میوې ترلاسه کول يې آسانه دي او هغه ته به وویل شي" :هغه څه چې تاسو مخکې لیږلي وو، د هغه پاداش په شکل يې وخورئ او و څښئ".

-خو د کافرو، منافقانو او بې لارې خلکو کتاب به له شا څخه ورکول شي .دوی به خپله بدبختي څرګنده کړي او افسوس به وکړي، لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي:

"وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيَ وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَ] "

ژباړه" :او هغه څوک چې خپل کتاب په چپ لاس ترلاسه کړي، هغه به وايي :ای کاش زما کتاب نه وی راکړل شوی او نه پوهیدم چې زما حساب څه دی".

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی به وایي" :ای کاش مرګ یوه قطعي پای ته رسیدنه وای .زما مال او قدرت هیڅ فایده و نه کړه .اوس زما ځواک ورک شوی دی".

-الله تعالی فرښتو ته حکم کوي چې هغه را ونیسي، د بند او زنجیر سره یې وتړي، او بیا یې جهنم ته ولېږي.

ز -په پل صراط او د اعمالو په تللو ایمان لرل :

موږ د اعمالو د ترازو په اړه ایمان لرو، څکه چې الله تعالی فرمايي :وَ نَضَعُ ٱلْمَوَٰزِينَ ٱلْقِسْطَ لِيَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا وَإِن كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَىٰ بِنَا حَٰسِبِينَ .

"یعني :او موږ د قیامت په ورځ د عدل ترازو ایږدو ، نو هیڅ نفس ته به کمی نه وي، حتی که د خردل د یوې دانې پهاندازه عمل هم وي، موږ به هغه وړاندې کړو، او موږ د محاسبې لپاره کافي یو".

-او حدیث شریف کې راغلي چې د اعمالو ترازوې دوه کفه) پلې (لري چې په ښه ډول لیدل کیدی شي.

باید وویل شي چې د اعمالو توازن وروسته له دې چې حساب مکمل شي ترسره کیږي، ځکه چې حساب د اعمالو د شمیرې لپاره دی، او توازن د هغوی د وزن او کیفیت لپاره .پاداش هم د اعمالو د وزن پراساس ورکول کیږي.

-موږ د پل صراط په اړه هم ایمان لرو، دا یو پل دی چې د جنت او دوزخ تر منځ ځړول کیږي .خلک په هغه تیریږي او د تیریدو سرعت یې د خپلو اعمالو پراساس وي .ځینې خلک به د سترګو په رپ کې تېر شي، ځینې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د برق په څير، ځيني د باد په څير، ځيني لکه تيز تيز اسونه،- ځيني لکه د اوښ په څير، ځيني به په منډه تېر يېږي، او ځيني به په ځغليدو تېر يېږي .ځيني به بيا په ريګ درنګ له هغه تېر يېږي.

په دې منځ کې ځيني خلک به د پل دوارو خواوو ته ځاى شوي قلابونو)چنګکونه(له لارې راښکته شي او په دوزخ کې به غورځول کيږي .

-بايد پوه شو چې هغه څوک چې په دې دنيا کې په الله په صراط مستقيم باندې ثابت قدم پاتې شي، هغه به په آخرت کې هم په پل صراط باندې ثابت پاتې شي .او هغه څوک چې په دې دنيا کې يې د مستقيمې لارې څخه انحراف کړى وي، په پل صراط باندې به هم ثابت پاتې نشي.

-د يادولو وړ خبره دا ده چې د قيامت په ورځ به منافقان او مؤمنان د پل صراط په څنګ کې له يو بل څخه جلا کيږي .منافقان به پاتې شي او مؤمنان به په چټکۍ سره تېر شي، او ترمنځ به يې ديوال و اقع شي.

ج – په جنت او دوزخ ايمان لرل :

موږ د جنت او جهنم په اړه ايمان لرو او باور لرو چې الله تعالى جنت د مومنانو او جهنم د کافرانو لپاره تيار کړى دى .يعنې جنت د الله ددوستانو کور دى او جهنم د الله دښمنانو کور دى .څرنګه چې الله تعالى فرمايي:

-فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَن تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ وَبَشِّرُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِن ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَ أَتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ .

ژباړه :پس که تاسو داسې نه کوئ، او هيڅکله به داسې ونه کړئ، نو د هغې اور څخه ځان وساتئ چې لرګي يې خلکاو ډبرې دي، هغه د کافرانو لپاره تيار شوى دى .او هغو کسانو ته چې ايمان راوړى او ښه عملونه يې ترسره کړي، د جنتونو خوشخبري ورکړه چې د هغوى لاندې به ويالې روانې وي .کله چې هغوى د دې څخه مېوه ترلاسه کړي، و ايي :دا هغه مېوې دي چې مخکې موږ ته راکړل شوې وې، او ډول ډول مېوې به ورته راوړي شي .او هغوى ته به هلته پاکې ښځې ورکول کيږي، او هغوى به په هغې جنت کې تل پاتې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

-قرأن کريم په بېلابېلو ځايونو کې د جنت او د هغې د نعمتونو، د جهنم او د هغې د عذابونو په اړه خبرې کوي .لکه هرځل چې د جنت يادونه کيږي، د هغې وروسته د جهنم يادونه هم راځي، او هرځل چې د جهنم يادونه کيږي، د هغې وروسته د جنت يادونه هم راځي .همدارنګه په ډېرو آياتو کې خلکو ته د جنت د لارې بلنه ورکړل شوې ده، او له جهنم څخه يې وېره ورکړې ده.

موږ په کلکه باور لرو چې جنت او جهنم جوړ شوي او اوس هم موجود دي .څرنګه چې الله تعالی د جنت په اړه فرمايي :أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ .

ژباړه : د متقيانو لپاره تيار شوی دی".

او په جهنم کې فرمايي :أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ

"ژباړه : د کافرانو لپاره تيار شوی دی".

رسول الله صلی الله عليه وسلم هم فرمايي :إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ فَإِنَّهُ يُعْرَضُ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ، فَإِن كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَإِن كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَمِنْ أَهْلِ النَّارِ

-ژباړه :کله چې يو له تاسو څخه مړ شي، نو د سهار او ماښام په وخت کې به د هغه ځای هغه ته ښودل کيږي .که چېرې جنتي وي، نو هغه به د جنتيانو څخه وي، او که چېرې د جهنمي وي، نو هغه به د جهنميانو څخه وي.

د دې په اړه ډېرې آياتونه او حديثونه شتون لري چې د اهل سنت ټول علماء پرې متفق دي چې جنت او جهنم جوړ شوي او اوس هم موجود دي .موږ همدا راز ايمان لرو چې دوی به تل پاتې شي او هېڅکله به ورک نشي .څرنګه چې الله تعالی د جنت په اړه فرمايي :أُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا

ژباړه :د هغې مېوې او سيورې به تل پاتې وي.

رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي :مَن يَدْخُلُ الْجَنَّةَ يَنْعَمُ وَلَا يَبْأَسُ وَيَخْلُدُ وَلَا يَمُوتُ

ژباړه :هغه څوک چې جنت ته ننوځي، نعمتونه به ترلاسه کړي او هيڅکله به پرېشانه نشي، او تل به په کې پاتې شي او مرګ به ورنه شي.

همدارنګه، د جهنم هميشه پاتې کېدو ته يوه اشاره دا ده چې الله تعالی فرمايي :وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه» :او د هغوی لپاره تلپاتې عذاب دی.«

او په همدې توګه الله جل جلاله فرمايي :وَلَا يُقْضَى عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا .

-ژباړه :هیڅکله د هغوی په اړه د مرګ حکم نه ورکول کیږي تر څو چې مړه شي او آرام شي، او هیڅکله د جهنم عذاب نه کمیږي تر څو چې هغوی ارام شي.

ستاسې متن په سلیس او واضح ډول داسې لیکل کېدای شي:

»اې الله ! موږ ستا د رضا او خوښۍ طلبګاران یو .غواړو چې جنت ته داخل شو او زموږ خبرې او عملونه داسې وي چې موږ تا ته نږدې کړي .او موږ ستا له غصې، غضب او د جهنم له عذابه پناه غواړو . همدارنګه له هغو خبرو او عملونو څخه پناه غواړو چې موږ ستا قهر او غضب ته نږدې کوي «

الف - په قضا او قدر ایمان لرل :

یعنې، پوخ او پیاوړی باور دا دی چې هره نېکي او بدي د الله جل جلاله د قضا او قدر له مخې پیښېږي، او هغه ذات هر څه کوي چې اراده یې وکړي .هېڅ شی د الله جل جلاله له مشیت او ارادې پرته نه و اقع کېږي، او هېڅ شی د هغه له تقدیر څخه بهر نه دی .هېڅوک له خپل ټاکل شوي تقدیر څخه خلاصون نه لري، او له هغه څه زیات څه نه پیښېږي چې په تقدیر کې لیکل شوي دي.

-همدارنګه باید باور ولرو چې الله جل جلاله د بندګانو د نېکو او بدو عملونو خالق دی، خو بندګانو ته یې د نېکۍ امر او له بدۍ منع کړې ده .انسانان په خپلو کارونو کې اراده او اختیار لري او مجبور نه دي، بلکې هغه څه کوي چې خپله یې غواړي .البته الله جل جلاله هر څوک د خپل رحمت له مخې هدایت کوي او هر څوک د خپل حکمت له مخې بېلارې کوي.

-الله جل جلاله د خپلو کارونو لپاره له چا څخه پوښتل کېدونکی نه دی، خو بندګان به د خپلو عملونو په اړه حساب ورکوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

-د الله جل جلاله څخه د کوم عمل په هکله نه کيږي، خو بندګان د خپلو اعمالو څخه پوښتل کيږي.

-بايد پوه شو چې په قضا او قدر ايمان يو له اساسي اصولو څخه دی .لکه څنګه چې رسول الله ﷺ د جبريل عليه السلام په ځواب کې وويل» :أن تُؤمن بالله ومَلائِکَتِهِ وکُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّه«،

ژباړه :ايمان دا دی چې د الله، د هغه په فرشتو، کتابونو، پيغمبرانو، د قيامت په ورځې او د خير او شر په پيښيدو باور ولرئ.

-همدارنګه رسول الله ﷺ فرمايي:

»لَوْ أَنَّ اللهَ عَذَّبَ أَهْلَ سَمَاوَاتِهِ وَ أَهْلَ أَرْضِهِ لَعَذَّبَهُمْ غَيْرَ ظَالِمٍ لَهُمْ، وَلَوْ رَحِمَهُمْ كَانَتْ رَحْمَتُهُ لَهُمْ خَيْرًا مِنْ أَعمالهم، وَلَوْ كَانَ لَكَ مِثْلُ جَبَلِ أُحُدٍ ذَهَبًا أَنفَقْتَهُ فِي سَبِيلِ اللّهِ مَا قَبِلَهُ مِنْكَ حَتَّى تُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ وَتَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَكَ وَأَنَّ مَا خَطَأَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَكَ وَ أَنَّكَ إِنْ مُتَّ عَلَى غَيْرِ هَذَا دَخَلْتَ النَّارَ«،

ژباړه :که الله جل جلاله د آسمان او ځمکې اهل په عذاب کړي، نو په هغوی يې ظلم نه دی کړی .او که پر هغوی رحم وکړي، نو د هغه رحمت به د هغوی لپاره د هغوی له عملونو څخه ډېر غوره وي.

-او که له تا سره د احد دغره په اندازه سره زر وي او هغه د الله په لاره کې ولګوې، الله به يې له هغه څخه تر هغه ونه مني څو چې په تقدير ايمان ونه لرې او پدې نه پوهېږې چې کوم څه چې تا ته رسېدلي دي، هغه به خامخا در ته رسېدل، او کوم څه چې تا ته ندي رسيدلي ، هغه به هيڅکله در نه رسېدل .او که ته له دې عقيدې پرته مړ شې، نو جهنم ته به داخل شې«.

قدر يعني :سرنوشت او هغه تقدير چې الله جل جلاله د خپل علم او حکمت سره د خپلو مخلوقاتو لپاره ټاکلی دی.

ب – په قضاء او قدر د ايمان درجې :

١ . ايمان دا چې الله تعالی د ټول کاينات د ټولو پيښو په اړه اجمالي او تفصيلي علم لري، او له دې نه مخکې چې هغوی پيدا کړي د هغوی له شمېر، روزی، عمر، خبرو، حرکتونو، رازونو او دا چې جنتي دي که دوزخي، خبر و .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي :هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ «

هغه الله دی چې له هغه پرته بل حق معبود نشته، او د پټو او ښکاره شيانو پوه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او همدارنګه فرمايي :وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا «

يعني : بېشکه د الله علم پر هر څه احاطه لري.

۲ . ايمان دا چې الله تعالى پورته ياد شوي ټول شيان مخکې له مخکې په لوح محفوظ کې ليکلي دي .لکه څنګه چې فرمايي :مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا « په ځمکه کې هيڅ مصيبت نه پېښېږي او نه هم تاسو ته رسېږي، مګر دا چې د ځمکې او ستاسو له پيدا کېدو نه مخکې په کتاب کې ليکل شوى وي.

او د الله رسول ﷺ هم په دې اړه فرمايلي دي» :كَتَبَ اللَّهُ مَقَادِيرَ الخَلَائِقِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ بِخَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ «

ژباړه :الله تعالى د آسمانونو او ځمکې له پيدا کولو نه پنځوس زره کاله مخکې د مخلوقاتو سرنوشت ليکلى دى.

۳ . ايمان د الله پر مشيت او قدرت؛ يعني هره پېښه د هغه په اراده او قدرت سره و اقع کېږي، او د هيچا غوښتنه او قدرت د هغه د مقابلې توان نه لري .نو هر څه چې هغه وغواړي و اقع کېږي، او هر څه چې ونه غواړي نه و اقع کېږي .لکه څنګه چې الله تعالى فرمايي :وَمَا تَشَاؤُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ «

يعني : تاسو نه شئ کولى څه چې وغواړئ، مګر دا چې الله وغواړي.

او همدارنګه فرمايي :وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ) «ابراهيم :۲۷(

يعني : او الله چې هر څه وغواړي ترسره کويې .

۴ . ايمان دا چې الله تعالى يوازينى خالق او پيدا کوونکى د ټولو موجوداتو دى، او له هغه پرته نور ټول مخلوق دي، او هغه پر هر څه قادر دى .لکه څنګه چې الله تعالى فرمايي :اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ «

يعني : الله د هر شي پيدا کوونکى دى.

او همدارنګه فرمايي :وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا «

يعني : الله جل جلاله هر څه پيدا کړي دي، بيا يې د هغوى اندازه او تقدير ټاکلى دى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باید پوه شو چې د مخلوق سرنوشت یو راز دی چې یوازې د الله په لاس کې دی؛ نه کوم پیغمبر، نه مقربه فرښته او نه بل څوک ترې خبر دی.

-ځکه چې مؤمن خپل رب د کمال په صفاتو سره توصیفوي، نو باور لري چې د الله هېڅ کار له حکمته خالي نه دی .که څه هم هغه د الله د ځینو کارونو په حکمت نه پوهېږي، نو اعتراض نه کوي او دا خپله ناپوهی ګڼي.

ج. د قضاء او قدر څخه ناوړه ګټه اخیستل :

لکه څنګه چې مو ړ وویل، په قضا او قدر ایمان لرل د انسان له ارادې، توان او اختیار سره د کارونو په ترسره کولو کې هېڅ تضاد نه لري، لکه څنګه چې هم حقیقت او هم شریعت دواړه پر دې دلالت کوي.

خو شریعت د بنده د ارادې په اړه فرمايي :فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَى رَبِّهِ مَآبًا»

-نو هر څوک چې وغواړي کولای شي د خپل رب لوري ته ور وګرځي .د هغه د خوښی لاره غوره کړي.

او د هغه د قدرت او توان په اړه الله جل جلاله فرمايي :لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ) »

یعني : الله هېڅ څوک له خپلې وسې پرته مکلف نه ګرځوي .هر څوک چې نېک عمل وکړي، د ځان په ګټه يې کوي، او هر څوک چې ګناه وکړي، د خپل زیان لپاره يې کوي .

-خو حقیقت دا دی چې هر څوک پوهېږي چې هغه ځواک او اراده لري چې په وسیله يې کارونه ترسره کوي یا يې پرېږدي .او پوهېږي چې کوم کار يې په اراده کړی او کوم يې بې ارادې شوی دی .د بېلګې په توګه :تګ په اراده ترسره کېږي، خو رېږدل بې ارادې رامنځته کېږي.

خو د بنده اراده او غوښتنه د الله له ارادې پرته نه شي پوره کېدای .لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي: »وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ)

یعني : او تاسو نه شئ کولی کله چې وغواړئ، مګر دا چې الله وغواړي.

ځکه چې ټول کاینات د الله دي، او د هغه په پاچاهی کې د هغه له علم او ارادې پرته هېڅ کار نه ترسره کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو په قدر او سرنوشت ايمان بنده ته دا اجازه نه ورکوي چې د سرنوشت په پلمه د الله اوامر او نواهي پرېږدي .دا استدلال د څو دليلونو له مخې باطل دی:

١ . د الله رسول ﷺ فرمايلي دي :مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا قَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ وَمَقْعَدُهُ مِنَ الْجَنَّةِ .«فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ :أَلَا نَتَّكِلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ :لَا، اعْمَلُوا فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ) . «

ژباړه :ستاسو له هر يوه نه د هغه ځای په دوزخ يا جنت کې ليکل شوی دی .له هغوی څخه يو سړي وويل : ای د الله رسوله !آيا موږ پر توکل بسنه ونه کړو او عمل پرېنږدو؟ هغه وفرمايل :نه، بلکې عمل وکړئ، ځکه هر څوک هغه څه ته اسانه کړل شوی دی چې د هغه لپاره پيدا شوی دی.

نو رسول الله ﷺ د عمل کولو امر وکړ او د سرنوشت په پلمه يې د عمل پرېښودل منع کړل.

٢ . الله تعالی خپلو بندګانو ته امر او نهي کړې ده، او هغوی يې له خپلې وسې څخه زيات مکلف نه دي ګرځولي .لکه څنګه چې فرمايي :فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ)

-يعني : نو تر هغې اندازې چې توان لرئ له الله څخه وويرېږئ

او که بنده په خپلو کارونو کې مجبور وای، او له بلې خوا الله تعالی هغه مکلف ګرځولی وای انسان ته دا تکليف ورکول چې ځيني کارونه ونه کړي، داسې نه دي چې دا تکليف د توان څخه پورته او باطل وي .له همدې امله که څوک د ناپوهی، هېربدنې يا مجبوری له امله کومه ګناه وکړي، هغه معذور ګڼل کېږي.

-3لکه څنګه چې مخکې بيان شول، قضا او قدر د الله تعالی يو پټ راز دی او هېڅوک تر هغه پرې نه پوهېږي تر څو چې هغه پېښه و اقع نه شي .نو د داسې څه په اړه دليل راوړل چې لا نه وي پېښ شوي، بې ګټې او عبث کار دی .له همدې امله که څوک ګناه وکړي او وو ايي» :دا کار زما په تقدير کې ليکل شوی و«، نو بايد ورته وويل شي :ته څنګه پوه شوې چې دا کار ستا په تقدير کې ليکل شوی و؟ کله چې ته نه پوهېدې، او له بلې خوا تا ځواک او اختيار درلود، او نېکې او بدې دواړه ستا مخې ته پرتې وې؛ نو که تا ګناه غوره کړه او هغه دې پر اطاعت غوره وګڼله، نو پړه خپله ستا پر غاړه ده او بايد د هغې ګناه سزا هم ومنې.

-4همدارنګه که يو څوک د قضا او قدر په پلمه واجبات پرېږدي او ګناهونه وکړي، او بيا بل څوک پر هغه ظلم وکړي، مال يې تر ې واخلي او بې‌احترامي ورسره وکړي، او وروسته ورته وو ايي» :ما مه ملامتوئ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه دا ظلم چې ما پر تا وکړ د سرنوشت له مخې و»، نو یقیناً هغه به دا خبره ترې ونه مني .نو څنګه داسې کېږي چې هغه ظلم او تېرى چې د قضا او قدر په نوم پرې شوى وي نه مني، خو خپله بیا د قضا او قدر په پلمه د الله تعالی په حق کې نافرماني او تېرى کوي؟

د – په قضاء او قدر دایمان اغیزې :

-پر قضاء او قدر ایمان، سربېره پر دې چې د عقیدې یوه برخه ده او ایمان پرې واجب دى، او د ایمان له هغو ارکانو څخه دى چې څوک يې انکار وکړي کافر کېږي، د انسان په ژوند کې ډېر مثبت اثار هم لري .له هغو څخه دا دي:

١ . په قضاء او قدر ایمان تر ټولو لویه انګېزه ده چې انسان په دنیا کې عمل، هڅې او کوښښ ته اړ باسي، تر څو د الله رضا او خوښي ترلاسه کړي .همدارنګه دا د مؤمن لپاره د لویو کارونو د ترسره کولو تر ټولو ستر هڅوونکى لامل دى او د هغه د استقامت او ټینګښت سبب ګرځي.

-د يادونې وړ ده چې مؤمنان مکلف دي چې په کارونو کې له وسايلو او اسبابو څخه ګټه واخلي، خو توکل يې بايد پر الله وي او دا باور ولري چې اسباب په خپله نتیجه نه ورکوي، مګر هغه وخت چې الله وغواړي؛ ځکه هم اسباب او هم د هغو پايلې الله پیدا کړي دي.

لکه څنګه چې د محمد ﷺ فرمايلي دي:

«الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ، وَفِي كُلٍّ خَيْرٌ .احْرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ، وَاسْتَعِنْ بِاللهِ وَلَا تَعْجَزَنَ، وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ :لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ لَكَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ :قَدَّرَ اللهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ .»

ژباړه- :پیاوړى مؤمن له کمزوري مؤمن څخه غوره او د الله په نزد ډېر محبوب دى، او په دواړو کې خير شته .پر هغه څه حریص اوسه چې تا ته ګټه رسوي...او له الله څخه مرسته وغواړه او مه کمزورى کېږه . که کومه ستونزه یا مصیبت درته ورسېد، مه وايه :که ما داسې نه واى کړي نو داسې به نه کېدل؛ بلکې ووايه :دا د الله تقدير و او هغه څه وشول چې الله غوښتل .ځکه د» لو «کلمه د شيطان لپاره دروازه پرانيزي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

-نو کله چې مسلمانانو غوښتل د جهاد له لارې په نړۍ کې بدلون راولي، د جهاد لپاره يې لازم اسباب او وسايل برابر کړل او پر الله يې توکل وکړ .هغوی ویل :د الله تقدير داسې دی چې مسلمانان به بريالي کېږي او کافران به ماتې خوري .خو يوازې په دې خبره يې بسنه ونه کړه، بلکې جهاد، د هغه لپاره چمتووالی او د جګړې په ډګرونو کې ګډون يې پرېنښود .هغوی د توکل تر څنګ له اسبابو څخه هم کار واخيست، او الله تعالی هم هغوی بريالي کړل او د هغوی په وسيله يې اسلام سرلوړی کړ.

۲ . په قضاء او قدرد ايمان لرلو له امله انسان خپل قدر او مقام درک کوي تکبر، غرور او ځان غوښتنه پرېږدي؛ ځکه هغه د خپل سرنوشت او راتلونکي په اړه خبر نه دی .له همدې امله ځان عاجز او کمزوری ګڼي او تل ځان د الله تعالی محتاج بولي.

۳ . د انسان طبيعت داسې دی چې که کوم خير ورته ورسيږي نو مغرور او متکبر شي، او که کومه مصيبت ورته ورسېږي نو ژړا او فرياد کوي؛ مګر هغه څوک چې پر قضاءاو قدر ايمان ولري او پوه شي چې هر څه چې پرې تېرېږي د هغه په تقدير کې ليکل شوي دي.

نو ځکه د پخوانيو نېکو خلکو څخه يو وايي :هر څوک چې پر قضاء او قدر ايمان ونه لري، د هغه ژوند به بې برکته وي.

-4همدارنګه پر قضاء او قدر ايمان د ډېرو ټولنيزو ناروغيو لکه حسد له منځه وړلو سبب ګرځي؛ ځکه مؤمن پوهېږي چې دا برترې او فضيلتونه د الله تعالی له لوري دي او هماغه مقدر کړي دي .نو پر نورو حسد نه کوي، ځکه دا کار په حقيقت کې پر قضاء او قدر اعتراض ګڼل کېږي.

۵ . پر قضا او قدر ايمان انسان د ستونزو پر وړاندې زړور کوي او اراده يې پياوړې کوي، او د جهاد په ډګر کې يې ټينګ ساتي .ځکه له مرګه نه وېرېږي او يقين لري چې د هغه لپاره يو ټاکلی اجل شته چې نه يوه لحظه مخکې او نه يوه لحظه وروسته راځي.

-همدا عقيده د اسلام د لومړيو مسلمانانو وه چې هغوی يې په جګړه او جهاد کې ټينګ ساتل .هغوی د دښمن شمېر او پوځي ځواک ته له پام پرته ستر کارونه ترسره کول، ځکه يقين يې درلود چې انسان ته هېڅ مصيبت نه رسېږي مګر هغه څه چې د هغه لپاره ليکل شوي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶. همدارنګه پر قضا او قدر ایمان د مؤمن په وجود کې د ایمان بېلابېل حقیقتونه پید اکړي .نو هغه تل له الله څخه مرسته غواړي .د اسبابو په کارولو سره پر الله باور او توکل کوي، او همدارنګه تل ځان د الله محتاج ګڼي او د حق په لاره کې د ټینګښت لپاره له هغه څخه مرسته او یاري غواړي.

-همدارنګه له نورو خلکو سره نېکي او سخاوت خوښوي، له هغوی سره مهرباني کوي او د هغوی اړتیاوې پوره کوي.

۷. په قضا او قدر دایمان لرلو یوه بله ګټه دا ده چې د الله لوري ته بلونکی د کافرانو او ظالمانو پر وړاندې خپل دعوت په ښکاره اعلانوي، او د هېڅ ملامت کوونکي له ملامتی نه وېرېږي .هغه خلکو ته د ایمان حقیقت او د هغه واجبات بیانوي، همدارنګه د کفر او نفاق حقیقت هم څرګندوي او خلک ترې خبروي . د ظالمانو پر وړاندې د حق خبره کوي او پر الله توکل کوي .او له همدې امله کله چې له ستونزو او خنډونو سره مخ شي صبر کوي، ځکه یقین لري چې د انسان عمر او روزي د الله په لاس کې دي، نه د بل چا په لاس کې، که څه هم هغه کس ډېر پیاوړی وي.

خاتمه

د دې کتاب موخه دا ده چې لوستونکي د توحید او اسلامي عقیدې په رڼا کې پیاوړي کړي، او هغوی ته د الله جل جلاله عبادت، د حق لارې پیروي، او د نېکو اعمالو ارزښت څرګند کړي .دا کتاب یوازې د معلوماتو د وړاندې کولو لپاره نه دی، بلکې هڅه کوي چې لوستونکي د عقیدې په عملي ژوند کې هم ځواکمن کړي، څو د دین اصول په خپل ورځني ژوند کې عملي کړي او د الله جل جلاله رضا ترلاسه کړي.

لوستونکی باید پوه شي چې اسلام یوازې د عبادتونو مجموعه نه ده، بلکې د ژوند د ټولو اړخونو لپاره یوه لارښوونه ده .اسلام له ځان څخه پیل کېږي، د کورنۍ، ټولنې، ښوونې او روزنې، او ټولنیزو اړیکو پورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غځېږي .د دې لارښوونو په عملي کولو سره، مسلمان نه یوازې په خپل روحاني ژوند کې پرمختګ کوي، بلکې د ټولنې د سمون او عدالت لپاره هم رول لري.

د دې کتاب زده کړه او عملي کول به لوستونکي ته دا توان ورکړي چې په خپلو اعمالو کې د ایمان پیاوړتیا، زړورتیا، او پر الله جل جلاله ټینګ توکل ولري .د عقیدې پیاوړتیا له لوستونکي سره مرسته کوي چې له ستونزو، مصیبتونو او ژوند له ننګونو سره په صبر او حوصله مخامخ شي.

په پای کې، لوستونکی دې هڅه وکړي چې ټول هغه اصول، احکام او لارښوونې چې په دې کتاب کې بیان شوي، په خپل ژوند کې عملي کړي .دا عملي کول به نه یوازې د اخروي بریالیتوب سبب شي، بلکې د دنیوي ژوند کیفیت او ارزښت به هم لوړ کړي .د دې کتاب عملي زده کړه لوستونکي ته دا فرصت ورکوي چې د الله جل جلاله رضا ترلاسه کړي، د توحید په رڼا کې خپل ژوند جوړ کړي، او د دیني او اخروي بریالیتوب لور ته پرمختګ وکړي.

په لنډه توګه، دا کتاب د لوستونکي لپاره یوه لارښوونکې وسیله ده، چې د توحید پر اصولو پوهه، د عبادت ارزښت، د اسلامي عقیدې عملي اړخونه، او د نېک ژوند لپاره بنسټیزې‌لارښوونې وړاندې کوي.

په درنښت

محمد بشیر مدنی

د مصادرو فهرست

دلته مې ځینې مهم مصادر راوړي دي او نور د کتاب په متن کې ذکرشوي دي :

١ -قرآن کریم .

٢ -تفسیر کابلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ -صحیح البخاری

۴ -صحیح مسلم

۵ -مسند امام احمد

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library